

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่

๒

กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ประวัติศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่

๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 978-974-01-9954-0

พิมพ์ครั้งที่ ๓ จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๕๕

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๘ ๓๐๓๓, ๐ ๒๕๑๔ ๔๐๓๓ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๙๙๕๖

จัดจำหน่าย : องค์การค้าของ สกสค.

๖๙ อาคาร ๙ ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ

เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๖๒๙ ๑๙๑๐-๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๓๖๘๐, ๐ ๒๒๘๒ ๕๘๓๐

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

คำนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นเพื่อให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีสื่อการเรียนการสอนใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ขึ้น

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับวันเวลา ในปฏิทิน การสืบค้นเรื่องราวในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงในชุมชน บุคคลสำคัญ วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย และภูมิปัญญาไทย โดยนำเสนอเนื้อหาเป็นเรื่องราวผ่านตัวละครที่มีวัยเดียวกับนักเรียน ใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวได้ดี ในการใช้หนังสือเรียนประกอบการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูควรทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด “สำหรับครู และผู้ปกครอง” ที่นำเสนอไว้ในส่วนหน้าของแต่ละหน่วย รวมทั้ง “ชวนคิดชวนทำ” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้เสนอแนะไว้ท้ายบทเรียน ครูอาจเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หากมีข้อเสนอแนะใด โปรดกรุณาแจ้งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำและผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๙ มกราคม ๒๕๕๓

สารบัญ

หน้า

หน่วยที่ ๑ วัน เวลาในปฏิทิน

เรื่องที่ ๑	ปฏิทินของฉัน	๓
เรื่องที่ ๒	วันสำคัญในปฏิทิน	๑๒

หน่วยที่ ๒ สืบค้นเรื่องราวของครอบครัว

เรื่องที่ ๓	เรารู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างไร	๒๒
เรื่องที่ ๔	เรื่องราวของครอบครัว	๒๙
เรื่องที่ ๕	เวลากับการเปลี่ยนแปลง	๓๓

หน่วยที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงในชุมชน

เรื่องที่ ๖	หมู่บ้านของเรา	๔๓
เรื่องที่ ๗	คลองสายเก่า กับถนนสายใหม่	๔๙
เรื่องที่ ๘	ศาลาหลังใหม่	๕๖

หน่วยที่ ๔

บุคคลสำคัญ

เรื่องที่ ๙	พระปิตมหาราช	๖๕
เรื่องที่ ๑๐	ชุมชนยั่งยืน	๗๓
เรื่องที่ ๑๑	ศิลปินเอก	๘๐

หน่วยที่ ๕

วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย
และภูมิปัญญาไทย

เรื่องที่ ๑๒	บ้านสวนของคุณย่า	๘๗
เรื่องที่ ๑๓	อาหารการกิน	๙๒
เรื่องที่ ๑๔	แต่งกายงามอย่างไทย	๑๐๑
เรื่องที่ ๑๕	ดีดสีตีเป่า	๑๐๘

บรรณานุกรม

หน่วยที่ ๑ วัน เวลาในปฏิทิน

สำหรับครูและผู้ปกครอง

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจ

ความหมาย ความสำคัญของเวลา และ
ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถ
ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์
เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

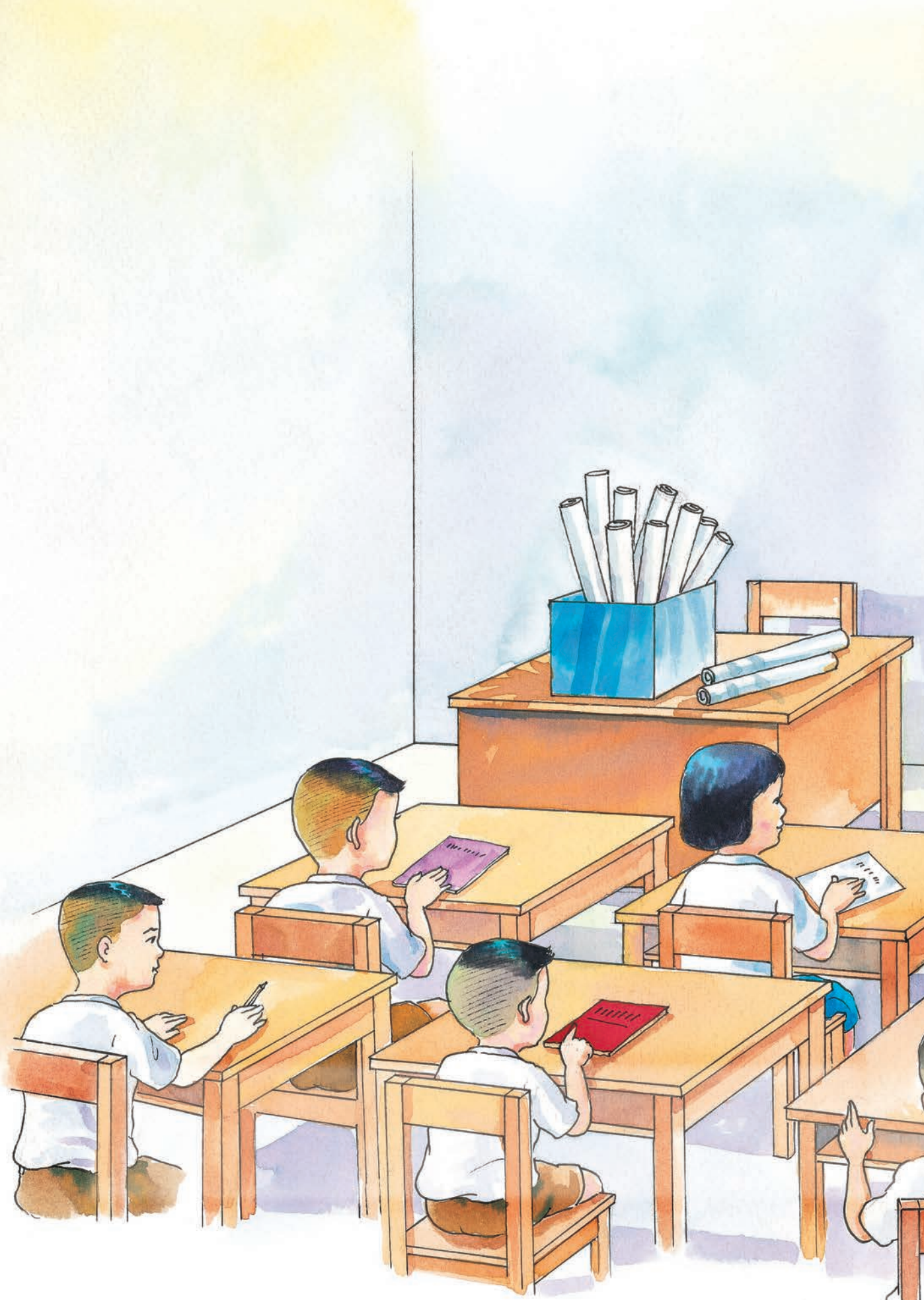

ตัวชี้วัด

ส ๔.๑ (๑) ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

สาระการเรียนรู้

๑. คำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
๒. วันเวลาตามระบบสุริยคติ และจันทรคติที่ปรากฏในปฏิทินที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในอดีต และปัจจุบัน
๓. วันสำคัญในปฏิทิน

เรื่องที่ ๑ ปฏิทินของฉัน

ครูดวงใจเข้ามาในห้องเรียนพร้อมกับถือกล่อง
กระดาษใบใหญ่มาด้วย ภายในกล่องมีม้วนกระดาษ
อยู่เป็นจำนวนมาก นักเรียนต่างมองด้วยความสนใจ
และอยากรู้ว่าม้วนกระดาษนั้นคืออะไร

คุณครู “ที่ครูนำมาคือปฏิทินค่ะ ครูจะแจกให้พวกเราทุกคน”

ดารา “มีตั้งมากมายเลย ครูได้มาจากไหนคะ”

คุณครู “บริษัทนมที่ทางโรงเรียนซื้อเป็นประจำ แจกให้กับนักเรียนทุกคนในโอกาสเปิดเทอมใหม่ ตอนนี้ครูจะทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพื่อนักเรียนจะได้ใช้ประโยชน์จากปฏิทินนี้ได้เต็มที่”

ก้อง “พวกเราเคยเรียนเรื่องวัน เดือน ปี มาแล้วครับ”

คุณครู “เรียนว่าอย่างไรบ้างคะ”

ก้อง “วัน คือ ระยะเวลาที่โลกหมุนรอบตัวเอง ๑ รอบ เรียกเป็น ๑ วัน ในหนึ่งสัปดาห์มีทั้งหมด ๗ วัน เริ่มจากวันอาทิตย์ จันทรอังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ และเสาร์ ครับ”

คุณครู “เดือนล่ะคะ”

ดารา “เดือนมีทั้งหมด ๑๒ เดือนค่ะ รวมเป็นเวลา ๑ ปี เริ่มจากเดือนมกราคม กุมภาพันธ์

มีนาคม เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน
กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน ตุลาคม
พฤศจิกายน และธันวาคมค่ะ”

คุณครู

“แล้วใน ๑ เดือนมีกี่วันคะ”

สุดา

“เดือนที่ลงท้ายด้วยคำว่า **“คม”** มี ๓๑ วัน
เดือนที่ลงท้ายด้วยคำว่า **“ยน”** มี ๓๐ วัน
ส่วนเดือนกุมภาพันธ์มี ๒๘ วัน และจะมี
มี ๒๙ วัน ทุกๆ ๔ ปีค่ะ”

คุณครู

“เก่งมากค่ะ แล้วปีล่ะคะ”

วิชา

“ปี ก็คือระยะเวลาที่โลกหมุนรอบดวง
อาทิตย์ ๑ รอบครับ ๑ ปีมี ๑๒ เดือน
หรือ ๓๖๕ วัน และทุก ๔ ปี จะมี ๓๖๖ วัน
เดือนแรกของปีคือ เดือนมกราคม เดือน
สุดท้ายคือ เดือนธันวาคมครับ”

คุณครู

“ถูกต้องค่ะ ดีมากที่นักเรียนยังจำความรู้ที่
เคยเรียนได้ ตอนนี้ครูจะแจกปฏิทินให้ค่ะ”

ปฏิทินที่นักเรียนได้รับแจกนี้เป็นปฏิทินแผ่นใหญ่
แผ่นเดียวมีรูปวาดอยู่ในทุ่งหญ้า บนปฏิทินบอกเดือน

๒๕๕๓/2010

มกราคม January

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24 / 31	25	26	27	28	29	30

กุมภาพันธ์ February

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

มีนาคม March

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

เมษายน April

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

พฤษภาคม May

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23 / 30	24 / 31	25	26	27	28	29

มิถุนายน June

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

กรกฎาคม July

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

สิงหาคม August

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

กันยายน September

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ตุลาคม October

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24 / 31	25	26	27	28	29	30

พฤศจิกายน November

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ธันวาคม December

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

พฤษภาคม/ ๒๕๕๓/ 2010

อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์

						๑
๒	๓	๔	๕	๖ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๖	๗	๘
๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	๑๔	๑๕
๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๗	๒๒
๒๓ ๓๐	๒๔ ๓๑	๒๕	๒๖	๒๗	๒๘ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗	๒๙

๑ วันแรงงานแห่งชาติ ๕ วันฉัตรมงคล ๒๘ วันวิสาขบูชา

ครบทั้ง ๑๒ เดือน และในช่องบอกวันก็มีช่องว่าง
เล็ก ๆ ให้นักเรียนเขียนข้อความต่างๆ ได้ด้วย

คุณครู “ตอนนี้ นักเรียนทุกคนก็มีปฏิทินเป็นของตนเองแล้ว ชอบไหมคะ”

ดารา “ชอบค่ะ ปฏิทินสีสวย รูปก็น่ารัก”

สุดา “ที่สำคัญพวกเรายังใช้ประโยชน์ได้ด้วย”

คุณครู
วิชา

“ปฏิทินมีประโยชน์อย่างไรบ้างคะ”

“บอกให้รู้วัน เดือน ปี ครั้บ เช่น วันนี้ตรงกับวันอังคารที่ ๑๘ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓”

ก้อง

“ส่วนพรุ่งนี้คือ วันพุธที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓”

คุณครู
ก้อง

“แล้วเมื่อวานนี้ เป็นวันอะไรคะ”

“วันจันทร์ที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ครั้บ”

คุณครู

“เก่งมาก แสดงว่านักเรียนดูปฏิทินเป็นแล้ว **วันนี้ คือปัจจุบัน เมื่อวานนี้คือวันที่ผ่านมาแล้วก่อนวันนี้หนึ่งวัน ส่วนวันพรุ่งนี้ คือวันที่ต่อจากวันนี้**”

อารี

“คุณครูคะ ทำไมเราต้องเรียนเรื่องวันนี้ เมื่อวานนี้ และวันพรุ่งนี้ล่ะคะ”

คุณครู

“เพื่อนักเรียนจะได้รู้ว่า มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน และเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นทีหลังไ้คะ เพราะเรื่องราวในแต่ละวัน

เมื่อวานวันหยุด

วันนี้มาโรงเรียน

มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน เช่น ถ้า
เมื่อวานนี้ นักเรียนไม่ทำการบ้าน วันนี้
จะเกิดอะไรคะ”

ดารา

“ถูกคุณครูดุค่ะ”

วิชา

“ถูกทำโทษให้ทำการบ้านให้เสร็จ ไม่ได้
ไปเล่นกับเพื่อนครับ”

คุณครู

“ถูกต้องค่ะ เหตุการณ์เมื่อวานนี้จึงมี
ความสำคัญกับวันนี้ และเหตุการณ์ใน
วันนี้ก็จะมีผลสำคัญกับวันพรุ่งนี้ค่ะ”

วิชา

“แล้วเดี๋ยวล่ะครับ”

คุณครู

“เดือนก็เช่นเดียวกันค่ะ เดือนพฤษภาคม คือเดือนนี้เป็นเดือนปัจจุบัน เดือนเมษายน คือเดือนก่อนเป็นเดือนในอดีต ส่วนเดือนมิถุนายน คือเดือนหน้าเป็นเดือนในอนาคต”

กล้า

“ปีก็เหมือนกันใช่ไหมครับคุณครู”

คุณครู

“ใช่ค่ะ ปีนี้คือปีปัจจุบัน ตรงกับ พ.ศ. ๒๕๕๓ ปีก่อนหรือปีกลายคือปีที่ผ่านมาแล้ว ในอดีต คือปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปีหน้าคือปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นปีในอนาคต

อุษา

“คุณครูขา เหมือนกับพวกเราที่เมื่อปีก่อน เรียนอยู่ชั้น ป.๑ คุณครูสอนให้รู้จักปฏิทิน ปีนี้อยู่ชั้น ป.๒ ก็ได้เรียนเรื่องอดีต ปัจจุบัน อนาคต อยากู้จ้ังว่าปีหน้า ป.๓ จะได้เรียนเรื่องอะไร”

ดารา

คุณครู

“จริงด้วย อยากให้ถึงปีหน้าเร็ว ๆ จัง”

“ปีหน้า นักเรียนก็จะได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ มากขึ้น แสดงให้เห็นว่า เมื่อเวลาผ่านไป เราก็มีความรู้ มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น”

ชวนคิด ชวนทำ

๑. ครูร่วมกับนักเรียนสรุปและอธิบายความหมายเพิ่มเติมของคำว่า เมื่อวาน วันนี้ พรุ่งนี้ และคำว่า อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการเปลี่ยนแปลงของเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต (ครูควรเชื่อมโยงเรื่องของเวลาและความสัมพันธ์ของการกระทำในอดีต ที่ส่งผลต่อปัจจุบันและอนาคต)

๓. ฝึกความเข้าใจในเรื่องอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยใช้ “เกมเวลา” โดยครูกล่าวคำว่า “วานนี้ วันนี้ และพรุ่งนี้” ถ้านักเรียน

- ได้ยินคำว่า “วานนี้” ให้กระโดดถอยหลัง ๑ ก้าว
- ได้ยินคำว่า “วันนี้” ให้หยุดนิ่งอยู่กับที่
- ได้ยินคำว่า “พรุ่งนี้” ให้กระโดดไปข้างหน้า ๑ ก้าว

๔. ให้นักเรียนช่วยกันแต่งประโยคง่ายๆ โดยใช้คำว่า วันนี้ พรุ่งนี้ เมื่อวานนี้

๕. ให้นักเรียนเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวานนี้ วันนี้ และวันพรุ่งนี้

เรื่องที่ ๒ วันสำคัญในปฏิทิน

นักเรียนสนใจศึกษาปฏิทินที่ได้รับมาอย่างตั้งใจ

ก้อง “คุณครูครับ เดือนเมษายน มีวันหยุด
หลายวัน ครับ”

คุณครู “ก้องทราบได้อย่างไรคะ”

- ก้อง** “ในปฏิทินนี้บอกไว้ครับ นี่ไงครับตรงเลข **๖, ๑๓, ๑๔, ๑๕** เป็นตัวสีแดง ต่างจากวันอื่นๆ ที่เป็นตัวสีดำ และเขียนไว้ว่าวันจักรี และวันสงกรานต์”
- คุณครู** “ถูกต้องค่ะ แสดงว่า นอกจาก**ปฏิทิน** บอกให้รู้ วัน เดือน ปีแล้ว ปฏิทินยังบอกถึงวันสำคัญต่างๆ ด้วย นักเรียนช่วยกันดูสิคะว่าแต่ละเดือน มีวันสำคัญอะไรบ้าง และสำคัญอย่างไร”
- มาลี** “เดือนมกราคมมีวันขึ้นปีใหม่ค่ะ”
- มานะ** “วันเด็กแห่งชาติ ตรงกับวันเสาร์ที่ ๙ เดือนมกราคมครับ”
- วิชา** “วันมาฆบูชา ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๘ เดือนกุมภาพันธ์ครับ”
- ดารา** “วันจักรี ตรงกับวันอังคารที่ ๖ เมษายนค่ะ”
- ก้อง** “วันสงกรานต์ ตรงกับวันอังคารที่ ๑๓ ถึงวันพุทธศักราชที่ ๑๕ เมษายน ครับ”

๕ ธันวาคม วันเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือวันพ่อแห่งชาติ

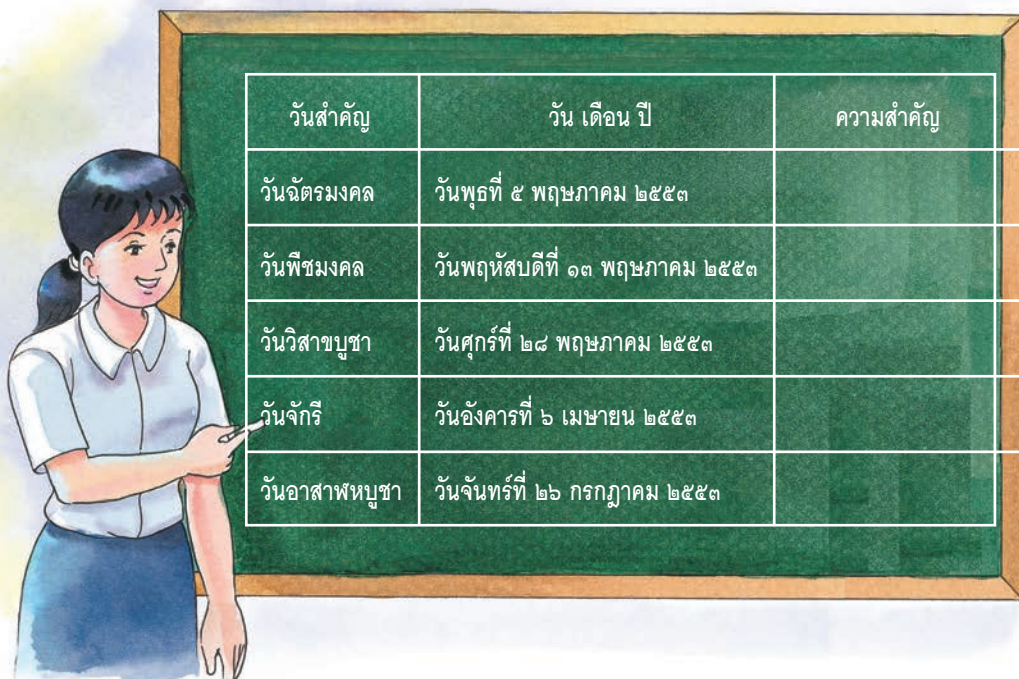
๑๒ สิงหาคม วันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
หรือวันแม่แห่งชาติ

๑๓ เมษายน วันสงกรานต์

๑ มกราคม วันขึ้นปีใหม่

นักเรียนก็ลงดูปฏิทินและช่วยกันบอกวันสำคัญ
ในเดือนต่างๆ ให้ครูดวงใจเขียนลงบนกระดานดำ
ครูดวงใจได้อธิบายถึงความสำคัญของวันต่างๆ ให้
นักเรียนรับฟังด้วย

ดารา “คุณครูคะ วันสำคัญเหล่านี้เป็นวันหยุด
หรือคะ”

คุณครู “ไม่ได้เป็นวันหยุดทุกวันหรอกค่ะ ทาง
ราชการจะกำหนดให้วันสำคัญบางวัน
เป็นวันหยุดราชการ เพื่อให้เราไปร่วม
ประกอบพิธีในวันสำคัญนั้นๆ”

เอก “คุณครูครับ วันสำคัญเหล่านี้จะตรงกัน
ทุกปีหรือไม่ครับ”

คุณครู “ไม่ค่ะ ถ้าเป็นวันสำคัญที่ใช้การนับเวลา
แบบสุริยคติจะตรงกันทุกปีค่ะ แต่ถ้าเป็น
การนับแบบจันทรคติจะไม่ตรงกันค่ะ”

เวลาแบบสุริยคติ คือการนับโดยยึดดวงอาทิตย์เป็นหลัก
เป็นแบบที่เราใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น วันศุกร์ที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓
ส่วน**เวลาแบบจันทรคติ** คือการนับโดยยึดดวงจันทร์เป็นหลัก
เช่นวันเดียวกันนี้ก็คือ วันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๗

ดารา “ข้างขึ้น ข้างแรมเป็นอย่างไรคะ”

คุณครู “**ข้างขึ้น** คือเวลาที่พระจันทร์ค่อยๆ สว่าง
ขึ้น เป็นวันขึ้น ๑ ค่ำ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ และ
ต่อด้วย**ข้างแรม** คือ เวลาที่ดวงจันทร์จะ
ค่อยๆ มีดลง คือวันแรม ๑ ค่ำ ถึงวันแรม
๑๕ ค่ำ”

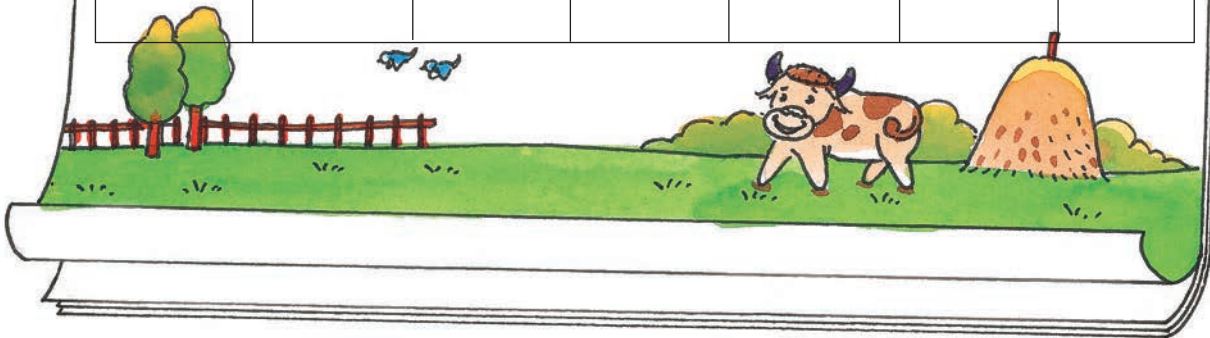
สุดา “ครูคะรูปวงกลม ครึ่งวงกลม สีเหลือง
กับสีดำ ที่อยู่ในปฏิทินคืออะไรคะ”

มิถุนายน/ ๒๕๕๓/ 2010

อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์

		๑	๒	๓	๔	๕
						แรม ๘ ค่ำ เดือน ๗
๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑ 	๑๒
					แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๗	
๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙
						ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๘
๒๐	๒๑	๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖
						ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘
๒๗	๒๘	๒๙	๓๐			

คุณครู

วิชา

คุณครู

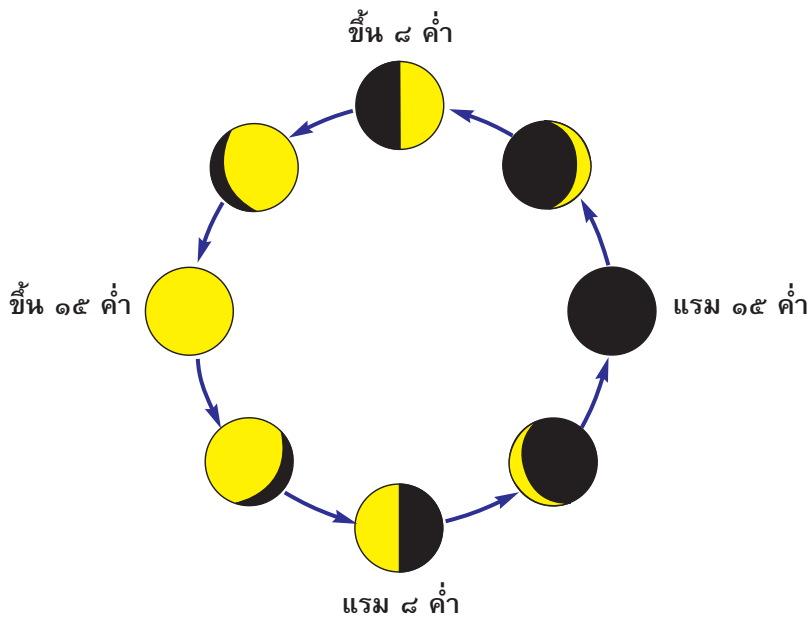
วิชา

“ใครทราบบ้างคะว่ารูปนี้หมายถึงอะไร”

“ผมทราบครับ ปู่ผมเคยบอก”

“วิชาลองบอกให้เพื่อนฟังได้ไหมคะ”

“ได้ครับ รูปวงกลม ครึ่งวงกลม สีเหลือง
สีดำนี้เป็นเครื่องหมายแทนพระจันทร์ ใน
ปฏิทินใช้เป็นเครื่องหมายบอกวันข้างขึ้น
ข้างแรมครับ”

คุณครู

“ถูกต้องค่ะ การนับเวลาแบบสุริยคติและ
จันทรคติใช้กันมานานแล้ว แต่**ปัจจุบัน**
นิยมใช้แบบสุริยคติมากกว่า ส่วน**เวลา**
แบบจันทรคติ นิยมใช้ใน**ทางศาสนาและ**
ประเพณีไทย เช่น การลอยกระทงในวัน
ขี้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ การทำบุญวันวิสาขบูชา
ในวันขี้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เป็นต้น”

- สุดา “ปฏิทินนี้ดีจังเลยนะคะ นอกจากจะบอกให้รู้วันเดือนปีแล้ว ยังบอกวันสำคัญและบอกวันข้างขึ้น ข้างแรม”
- ก้อง “พ่อผมยังเขียนกำหนดนัดหมาย และสิ่งที่ต้องทำในวันต่าง ๆ ไว้บนปฏิทินด้วยครับ พ่อบอกว่าจะได้ไม่ลืม”
- คุณครู “ปฏิทินมีประโยชน์หลายอย่างทั้งบอกวันเดือนปี บอกวันสำคัญ ใช้เตือนความจำ และบันทึกกำหนดนัดหมายต่าง ๆ นักเรียนเองก็สามารถจดเรื่องที่ ต้องทำไว้บนปฏิทินได้เพื่อจะได้ไม่ลืม และจะได้รู้ว่าเมื่อวันนั้น เดือนนั้นเราทำอะไรไปบ้าง”

๑. ทบทวนความรู้พื้นฐานเรื่องปฏิทินที่เคยเรียนในชั้น
ป.๑ โดยแบ่งกลุ่มแข่งขันตอบปัญหา เช่น

- สัปดาห์หนึ่งมีกี่วัน
- เดือนที่ลงท้ายด้วยคมมีกี่วัน
- เดือนกุมภาพันธ์มีกี่วัน

๒. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๕-๘ คน ศึกษาปฏิทินและ
ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดในประเด็นต่อไปนี้

- เครื่องหมาย สัญลักษณ์ ที่ปรากฏในปฏิทิน
- วันสำคัญในปฏิทิน
- ประโยชน์ของปฏิทิน

๓. ให้นักเรียนเลือกทำปฏิทินเดือนเกิดของนักเรียน ตกแต่ง
ระบายสีให้สวยงาม ร่วมกันจัดนิทรรศการ

หน่วยที่ ๒ สืบค้นเรื่องราวของครอบครัว

สำหรับครูและผู้ปกครอง

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย
ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์
เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ส ๔.๑ (๒) ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิตของตนเอง
โดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง

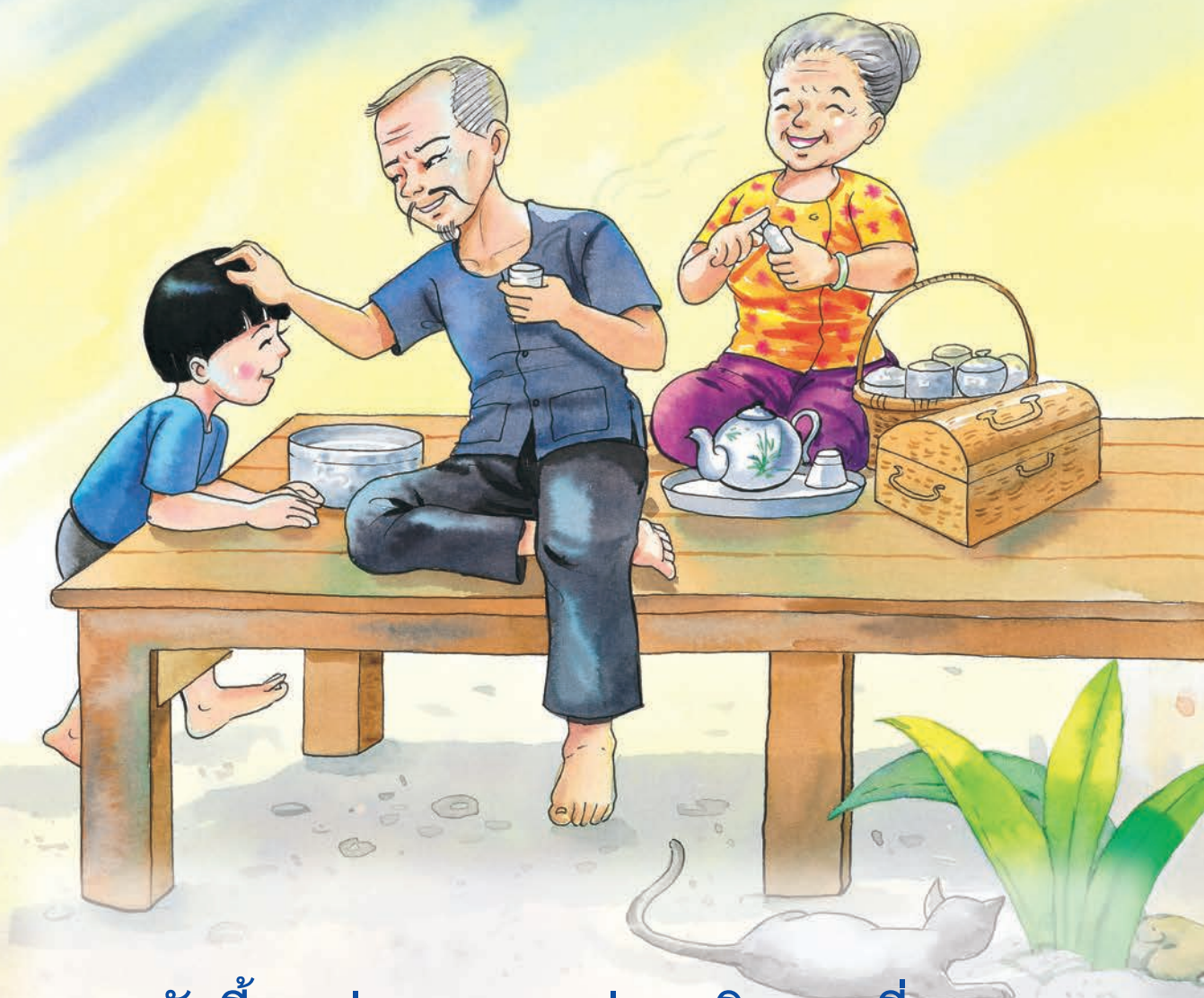
สาระการเรียนรู้

๑. วิธีการสืบค้นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว โดยใช้
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพถ่าย สื่อบันทึก ทะเบียนบ้าน

๒. การใช้คำบอกช่วงเวลาที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิต
ของตนเอง

๓. การใช้เส้นเวลา เรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิต
ของตนเอง

เรื่องที่ ๓ เรารู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างไร

วันนี้คุณพ่อและคุณแม่ พาวิภามาเยี่ยมคุณตา
คุณยาย วิภาสนใจรูปถ่ายเก่าๆ และสิ่งของเครื่องใช้
ที่ไม่ได้ใช้แล้วที่คุณตา คุณยายเก็บสะสมไว้ คุณแม่
บอกวิภาว่า รูปภาพและสิ่งของเหล่านี้ คือประวัติ
ความเป็นมาของครอบครัว

วิภาอยากรู้เรื่องเก่าๆ ของครอบครัว จึงไปตาม
คุณตา คุณตาจึงเล่าเรื่องต่างๆ ให้ฟัง แล้วหยิบรูปถ่าย
และสิ่งของต่างๆ ออกมาให้ดาราดู

วิภา “รูปอะไรคะ”

คุณตา “รูปของตา
ตอนอยู่ที่
เมืองจีน นี่รูป
ตอนมาอยู่
เมืองไทยใหม่ ๆ

ตาหาบของขาย รูปนี้ตาแต่งงานกับยาย

นี่เป็นภาพร้านขายของร้านแรกของเรา มีอีก
หลายรูปนะลูก นี่โรงรูปของหลานแล้วที่บ้านของเรา
นี่ก็ของใช้สมัยก่อน เป็นกาน้ำชาของตัวเอง

เล่มที่ 1	รายการบุคคลในบ้านของเลขรหัสประจำบ้าน	1009-099559-9	ลำดับที่ 7
ชื่อ นายสันติ บุคย์แสง	สัญชาติ ไทย	เพศ ชาย	
เลขประจำตัวประชาชน 3-1006-00779-89-6	สถานภาพ ผู้อาศัย	เกิดเมื่อ 23 ก.พ. 2521	
มารดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ สุกัญญา	3-1006-00779-89-4	สัญชาติ ไทย	
บิดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ วิทยา	3-1006-00779-89-2	สัญชาติ ไทย	
• มาจาก ฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร เข้ามาอยู่ในบ้านนี้เมื่อ 16 พ.ย. 2537			นายทะเบียน
นางสุขทัย ฤทธิธาวร			
** ไปที่			นายทะเบียน

เล่มที่ 1	รายการบุคคลในบ้านของเลขรหัสประจำบ้าน	1009-099559-9	ลำดับที่ 8
ชื่อ น.ส.ศิริรัตน์ สว่างงาม	สัญชาติ ไทย	เพศ หญิง	
เลขประจำตัวประชาชน 3-1006-00779-89-6	สถานภาพ ผู้อาศัย	เกิดเมื่อ 9 ก.พ. 2531	
มารดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ สุภาวดี	3-1006-00999-99-5	สัญชาติ ไทย	
บิดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ สมชาย	3-1002-00889-99-7	สัญชาติ ไทย	
• มาจาก 199/1 ม.6 ต.ทุ่งสุขลา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี เมื่อ 22 พ.ค. 2551			นายทะเบียน
(นางวิภา สุวรรณโธ)			
** ไปที่			นายทะเบียน

นี่คือทะเบียนบ้าน และสูติบัตร เป็นหลักฐานทางราชการสำคัญมาก เพราะมีชื่อ มีวัน เดือน ปีเกิด ของทุกคนและบอกให้เรารู้ว่าใครเป็นลูกใคร”

๒๖

ท.ร. 1		 สตึบัตร์	
สำนักทะเบียน กิ่งฉันทเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร		เลขประจำตัวประชาชน 1-5799-00999-77-7	
๑.๑ ชื่อตัว - ชื่อสกุล ด.ช. รามิล ทองแก้ว	๑.๒ เพศ ชาย	๑.๓ สัญชาติ ไทย	
๑.๔ เกิดเมื่อวันที่ 15 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 เวลา 09:21 น. ตรงกับวัน อังคาร	ชั้น 7	ค่า เดือน 3	ปี ระกา
๑.๕ สถานที่เกิด โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ 1873 ถ.พระราม4 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร			
๑.๖ เป็นบุตรลำดับที่ 1	๑.๗ ผู้ปกครอง แพทย์แผนปัจจุบัน	๑.๘ น้ำหนักแรกเกิด 2,900 กรัม	
๑.๙ ที่อยู่เจ้าทะเบียนบ้านเลขที่ ทะเบียนบ้านกลาง 216/3 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร		๑.๑๐ เลขรหัสประจำบ้านที่เพิ่มชื่อเข้า 1007-038991-8	
๒ ๒.๑ ชื่อตัว - ชื่อสกุลก่อนสมรส น.ส. สุวิทย์ เจริญโรจน์วัฒนา		๒.๒ เลขประจำตัวประชาชน 1-5799-00999-99-9	๒.๓ อายุ 28 ปี
๒.๔ สัญชาติ ไทย	๒.๕ เกิดที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา	ประเทศ ไทย	
๒.๖ ที่อยู่ 75/125 หมู่ที่ 9 แขวงคลองไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย			
๓ ๓.๑ ชื่อตัว - ชื่อสกุล นายนิคม ทองแก้ว		๓.๒ เลขประจำตัวประชาชน 1-5799-00999-88-8	๓.๓ อายุ 27 ปี
๓.๔ สัญชาติ ไทย	๓.๕ เกิดที่จังหวัด นครสวรรค์	ประเทศ ไทย	
๓.๖ ที่อยู่ 311 หมู่ที่ 9 ต.ทุ่งทอง อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์ ประเทศไทย			
๔ ๔.๑ ชื่อตัว - ชื่อสกุล น.ส. ประทุม แสงอุไร		๔.๒ เลขประจำตัวประชาชน 3-1007-01147-02-8	๔.๓ อายุ 55 ปี
๔.๔ ที่อยู่ 1873 ถ.พระราม4 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร			
๔.๕ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก เจ้าบ้าน	๔.๖ หนังสือรับรองการเกิด มี	๔.๗ ใบรับแจ้งการเกิด มี	
ลงชื่อ (น.ส. ประทุม แสงอุไร) นางสาวยุติธรรม แสงอุไร ผู้แจ้งการเกิด	ลงชื่อ (นางสาววิภาดา หล้าเลิศ) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน	ลงชื่อ (นางนิคม วัชรตระกูล) นายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิด วันที่รับแจ้ง 17 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548	

บันทึกเพิ่มเติม

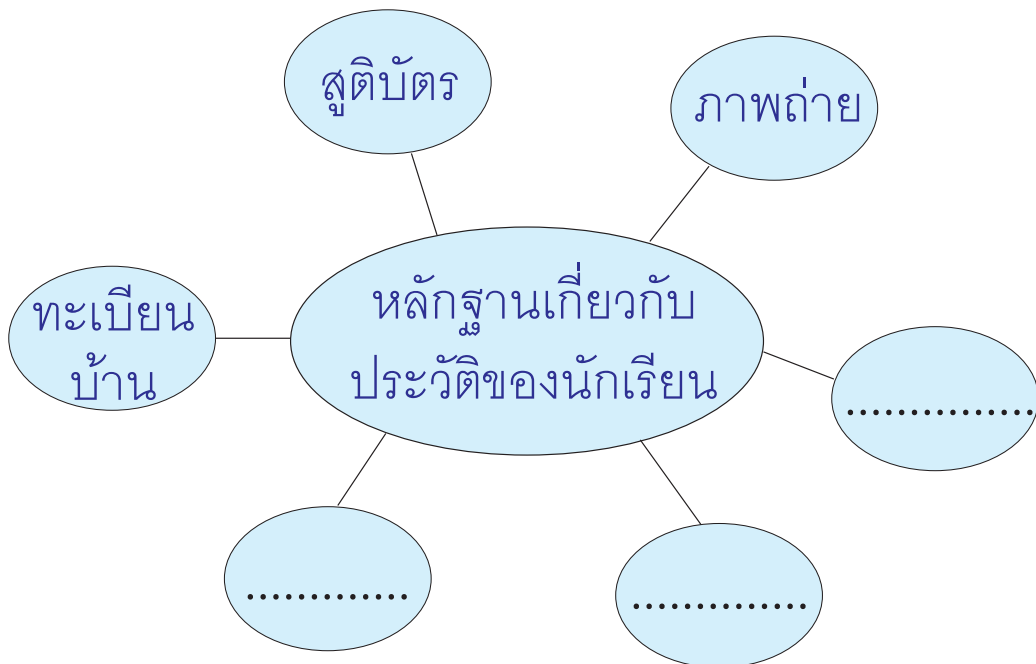
- วิภา “พวกนี้เป็นหลักฐานสำหรับให้เรารู้เรื่อง
ครอบครัวของเราใช่ไหมคะ”
- คุณตา “ใช่ สิ่งของพวกนี้เป็นข้อมูลที่ทุกครอบครัว
ได้เก็บไว้เพื่อให้เราารู้เรื่องราวที่ผ่านมาแล้ว”
- วิภา “เรารู้เรื่องต่างๆ ได้หลายวิธีนะคะ ทั้งจาก
การสอบถาม ฟังเรื่องเล่า ดูจากรูปถ่าย
ดูจากหลักฐานทางราชการ อ่านจากหนังสือ
และศึกษาจากสิ่งของต่างๆ”

๑. ให้นักเรียนรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของนักเรียน เช่น ภาพถ่าย สิ่งของต่างๆ ฯลฯ มาแสดงและเล่าเรื่องราวให้เพื่อนๆ ชมในห้องเรียน

๒. ให้นักเรียนทำผังความคิดแสดงหลักฐานเกี่ยวกับประวัติครอบครัวของนักเรียน เช่น

เรื่องที่ ๔ เรื่องราวของครอบครัว

ไผ่เห็นคุณพ่อนั่งดูอัลบั้มรูปภาพอยู่คนเดียว
จึงเดินเข้าไปคุยด้วย

ไผ่ “กำลังดูรูปของใครหรือครับ”

พ่อ “รูปของคุณปู่เฒ่าลูก ท่านเป็นทหาร”

ไผ่ “คุณปู่ต้องไปรบด้วยใช่ไหมครับ”

คุณพ่อ “ใช่แล้วลูก เมื่อคุณปู่ยังเป็นหนุ่ม ท่านเป็นคนเก่ง และกล้าหาญ เคยไปร่วมรบในสงครามป้องกันประเทศ”

ไผ่ “แล้วรูปผู้หญิงคนนี้เป็นคุณย่าใช่ไหมครับ”

คุณพ่อ “รูปคุณย่าเมื่อยังเป็นสาว และได้พบกับคุณปู่เมื่อคุณปู่กลับจากสงคราม”

ไผ่ “แล้วนี่รูปใครครับ”

คุณพ่อ “รูปคุณย่ากำลังทอผ้าอยู่”

ไผ่ “บ้านของเราทอผ้าเองด้วยหรือครับ”

คุณพ่อ “ใช่ลูก สมัยก่อนทุกบ้านทอผ้าไว้ใช้เองกันทั้งนั้น”

ไผ่ “แล้วมีรูปผมไหมครับ”

คุณพ่อ “มีสิลูก รูปไผ่จะอยู่ตอนหลัง รูปในอัลบั้มนี้มีตั้งแต่รูปคุณปู่ยังเป็นหนุ่ม รูปคุณพ่อตอนเด็กๆ รูปคุณพ่อแต่งงานกับคุณแม่ และรูปไผ่ ตอนยังไม่เข้าโรงเรียน”

ไผ่ “รูปเหล่านี้เรียงกันเป็นเรื่องราวเลยนะครับ”

คุณพ่อ “ใช่แล้วลูก พ่อเก็บรูปเรียงกันแบบนี้ เพื่อให้เรารู้เรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา โดยใช้รูปภาพเป็นหลักฐานในการลำดับเรื่องราวของทุกคนในครอบครัวของเรา”

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการสืบค้นเรื่องราวต่างๆ โดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้องและบอกเล่าข้อเท็จจริงที่ค้นพบได้อย่างน่าสนใจ

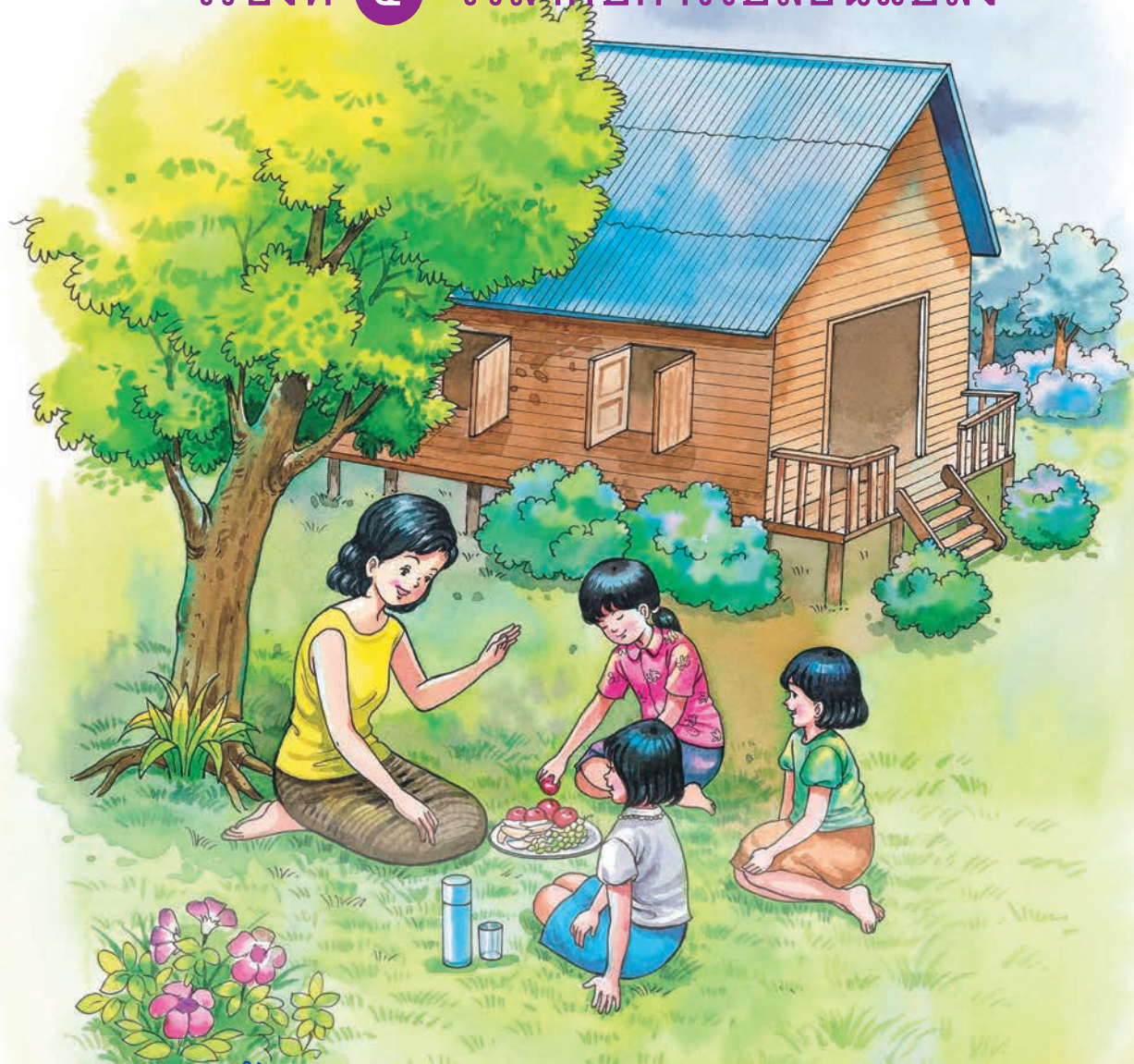
๒. ให้นักเรียนทำแผนผังแสดงสาเหตุรอบครวัของนักเรียน ตั้งแต่คุณปู่เป็นต้นมา

๓. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ “ใครคือบุคคลสำคัญในครอบครัวที่เป็นความภาคภูมิใจ” ในประเด็นต่อไปนี้

- เหตุผลที่ทำให้นักเรียนชื่นชมและเกิดความภาคภูมิใจ
- บุคคลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อครอบครัวของนักเรียนหรือไม่อย่างไร ตัวอย่างเช่น คุณปู่นักเรียนเป็นคนขยัน ซื่อสัตย์ มีผลทำให้พ่อและคนในครอบครัวซื่อสัตย์ และขยันเหมือนปู่ เป็นต้น

นักเรียนคิดว่านักเรียนควรนำเสนอแบบอย่างหรือไม่ เพราะเหตุไร อย่างไร

เรื่องที่ ๕ เวลากับการเปลี่ยนแปลง

วันนี้เป็นวันเสาร์ดารา กับวันดีจึงชวนกันมาเที่ยว
ที่บ้านของสุดา สูดาทาทั้งสองคนไปนั่งคุยที่ใต้ต้นไม้
ข้างบ้านแม่ของสุดานำผลไม้มาให้เด็ก ๆ และนั่งคุยด้วย

แม่

“ทั้งสองคนมากันอย่างไรล่ะ”

วันดี

“แม่ของดารามาส่งค่ะ”

- ดารา “แม่ของหนูกำลังจะไปโรงพยาบาลจึงมาส่งหนูก่อนค่ะ”
- สุดา “แม่ของเธอไม่สบายเหรอ”
- ดารา “ไม่ใช่หรอก แต่แม่ของฉันกำลังตั้งท้องจึงต้องไปพบคุณหมอ”
- วันดี “ดีจังเลย ดาราก็กำลังจะมีน้องแล้วสินะ”
- แม่ “ดีใจด้วยนะจ๊ะ ต่ไปดาราก็เป็นพี่แล้ว”
- ดารา “แม่บอกว่าเดือนเมษายนปีหน้า แม่ก็จะคลอดน้องแล้วค่ะ”
- สุดา “ดีใจไหมที่จะมีน้อง”
- ดารา “ดีใจสิ ตอนนี้ฉันมีพี่ชาย ๑ คน ฉันอยากจะเป็นพี่มานานแล้ว”
- แม่ “**วันเวลาที่ผ่านไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง** อีกไม่นานดาราจะได้เป็นพี่แล้ว”

เรณูพี่สาวของสุดา ซึ่งเรียนอยู่ชั้น ป.๓ ที่โรงเรียนเดียวกัน ได้ยินเสียงพูดคุยจึงเดินออกมาดู

- เรณู “สวัสดี มากันนานแล้วเหรอ”
- ดารา “พี่เรณูทำอะไรอยู่คะ”

- เรณู “พี่กำลังทำการบ้านอยู่จะ อยู่ชั้น ป.๒
กันแล้ว เป็นอย่างไรบ้างเรียนสนุกไหม”
- ดารา “สนุกค่ะ เมื่อวันก่อนครูดวงใจสอนเรื่อง
วิธีการสืบค้นประวัติครอบครัวด้วย”
- วันดี “พี่เรณูคงเรียนแล้วใช่ไหม”
- เรณู “พี่ได้เรียนเมื่อปีที่แล้วตอนที่อยู่ชั้น ป.๒
เหมือนพวกเรา แต่ปีนี้พี่ขึ้นชั้น ป.๓ แล้ว
ก็ได้เรียนเรื่องอื่น”
- แม่ “ปีหน้าเมื่อดารา สุธา และวันดี ขึ้นชั้น
ป.๓ ก็จะได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ มากขึ้น
แสดงให้เห็นว่า **เมื่อเวลาผ่านไปเราก็มี
ความรู้ มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น**”
- สุธา “จริงค่ะ เมื่อปีก่อนหนูอยู่ชั้น ป.๑ คุณครู
สอนให้รู้จักดูปฏิทิน ปีนี้อยู่ชั้น ป.๒ ก็
ได้เรียนเรื่องคำที่แสดงช่วงเวลา อยากรู้
จังว่าปีหน้าจะได้เรียนเรื่องอะไร”
- เรณู “ปีนี้ ครูสอนให้นักเรียนทำ**เส้นเวลาแสดง
เหตุการณ์สำคัญ**หรือยัง”

ดารา

เรณู

“ยังเลยคะ ยากหรือเปล่า”

“ไม่ยากเลย พี่จะยกตัวอย่างเรื่องสุดากับพี่
แล้วกัน”

พ.ศ. ๒๕๕๒	สุดาเรียน ป.๑
พ.ศ. ๒๕๕๑	สุดาอยู่ชั้นอนุบาล ๒
พ.ศ. ๒๕๕๐	สุดาเข้าเรียนอนุบาล ๑
พ.ศ. ๒๕๔๙	เรณูเข้าเรียนอนุบาล ๑
พ.ศ. ๒๕๔๘	สุดาป่วยเป็นโรคหัด
พ.ศ. ๒๕๔๗	
พ.ศ. ๒๕๔๖	
พ.ศ. ๒๕๔๕	สุดาเกิด
พ.ศ. ๒๕๔๔	ครอบครัวของเราย้ายบ้าน
พ.ศ. ๒๕๔๓	เรณูเกิด

เรณูทำเส้นเวลาให้
ดารา วันดี และสุดาดู

วันดี “เส้นเวลามีประโยชน์
อย่างไรคะ”

เรณู “เพื่อใช้เรียงลำดับ
เหตุการณ์ได้ถูกต้อง
ว่าเหตุการณ์ใดเกิด
ก่อน เหตุการณ์ใด
เกิดหลัง ช่วงเวลา
ใดเกิดเหตุการณ์
สำคัญใด”

แม่ของสุดาลุกขึ้นและบอกเด็ก ๆ ว่า

แม่ “คุยกันตามสบายนะ แม่จะไปหลังบ้าน
ก่อน”

สุดา “ไปทำอะไรคะ”

แม่ “แม่จะไปรดน้ำต้นมะม่วง เมื่อปีที่แล้ว
แมลงมากินใบกินผลมะม่วงจนเสียเกือบ
หมด ปีนี้จึงต้องดูแลให้ดี”

เรณู “ผลไม้บางชนิดกว่าจะได้กินผลต้องรอ
เป็นปี ๆ เลยนะคะ”

แม่ “ใช่จ้ะ ผลไม้แต่ละชนิดก็มีฤดูกาล มีระยะ
เวลาในการเติบโตจนออกผลแตกต่างกัน
บางต้นเป็นไม้ล้มลุกก็ออกผลเร็ว เช่น
ชาวนาจะเริ่มลงมือปลูกข้าวในต้นฤดูฝน
ในช่วงฤดูฝน ๓ ถึง ๔ เดือน ต้นข้าวได้รับ
น้ำก็เจริญเต็มที่ พออย่างเข้าหน้าหนาว
ก็เก็บเกี่ยวได้ บางพื้นที่มีน้ำจากคลอง
ชลประทานก็ไม่ต้องรอน้ำฝน สามารถ
ทำนาต่อได้เลย”

- สุดา** “แล้วพืชที่ใช้เวลานานกว่าจะได้กินผลมีอะไรบ้างคะ”
- แม่** “มีหลายชนิดเลยล่ะ เช่น มะม่วง ชมพู พวกนี้ต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะออกผลให้เรากิน แต่ก็ต้นไม้ยืนต้นที่มีอายุหลายสิบปี เพราะฉะนั้นปีหน้าหรือปีต่อๆ ไปเราก็จะมีมะม่วงกินประจำ”
- เรณู** “เรียกว่าถึงปีที่แล้วไม่ได้กิน ปีนี้ก็ต้องได้กิน หรือถ้าปีนี้ไม่ได้กิน ปีหน้าก็ต้องได้กินใช่ไหมคะ”

แม่

“ใช่แล้ว เพราะต้นไม้พวกนี้ออกผลตาม
ฤดูกาล จะเป็นปีก่อน ปีนี้ หรือปีหน้า
จึงมีความเกี่ยวข้องกันทั้งนั้น”

สุดา

“เพราะฉะนั้นถ้าเราดูแลดี ฤดูร้อนปีหน้า
มะม่วงก็จะได้ออกผลให้เรารับประทาน
เยอะๆ ใช่ไหมคะ”

แม่

“ใช่จ้ะ เมื่อปีที่แล้วเราไม่ทันป้องกันแมลง
จึงไม่ได้กินมะม่วง ปีนี้แม่จึงต้องเตรียม
ป้องกันแมลงไว้ก่อน เรียกว่า ต้องรู้จัก
นำเหตุการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน
ในปัจจุบัน”

๑. ให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง หรือครอบครัวที่แสดงความสัมพันธ์ของอดีตกับปัจจุบัน เช่น

- เมื่อปีที่แล้วฉันเรียนอยู่ชั้น ป. ๑ ปีนี้ฉันเรียนอยู่ชั้น ป. ๒
- เมื่อวานนี้ฉันไม่ได้ทำการบ้าน วันนี้ฉันจึงถูกครูทำโทษ
- เมื่อปีที่แล้วแมลงกินใบกินผลมะม่วงเสียหาย ปีนี้ แม่ของสุดาจึงเตรียมป้องกันแมลงไว้ก่อน

๒. ให้นักเรียนเล่าถึงเหตุการณ์ในอดีตที่นักเรียนประทับใจคิดว่าต้องจดจำไว้เป็นบทเรียนในปัจจุบัน พร้อมเหตุผล โดยใช้เส้นแสดงเวลา

๓. ให้นักเรียนวาดภาพตนเองในอดีต ปัจจุบัน และคาดว่า จะเป็นในอนาคต ตามความคิดของนักเรียน

หน่วยที่ ๓ การเปลี่ยนแปลงในชุมชน

สำหรับครูและผู้ปกครอง

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

ส ๔.๒ (๑) สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน

ส ๔.๒ (๒) อธิบายผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

สาระการเรียนรู้

๑. วิธีการสืบค้นข้อมูลในชุมชนอย่างง่าย ๆ
๒. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การประกอบอาชีพ การแต่งกาย การสื่อสาร ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน
๓. สาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนในด้านต่าง ๆ

เรื่องที่ ๖ หมู่บ้านของเรา

วันนี้เพื่อนของพ่อชื่อ ลุงยอด ซึ่งย้ายไปอยู่
จังหวัดอื่นได้แวะมาเยี่ยม ทุกคนจึงทักทายกันด้วย
ความดีใจ

ลุงยอด “ไม่ได้กลับมาที่นี่เกือบสิบปี หมู่บ้านของ
เราเปลี่ยนไปเยอะเลย”

คุณปู่

“เดี๋ยวนี้หมู่บ้านของเราไม่เหมือนสมัยก่อนแล้ว ไปไหนจะไม่ถูกแล้ว เพราะถนนหนทางเยอะเหลือเกิน”

ลุงยอด

“จริงครับ มีถนนตัดใหม่หลายเส้นทางทางเข้าหมู่บ้านของเราก็มีตึกใหม่ๆ สร้างเต็มไปหมด ผมจำทางไม่ได้จึงขับรถเลยไปตั้งไกล”

พ่อ

“เดี๋ยวนี้ถนนตัดใหม่หลายเส้น ถ้าไม่คุ้นเคยก็จะหายากสักหน่อย”

ลุงยอด

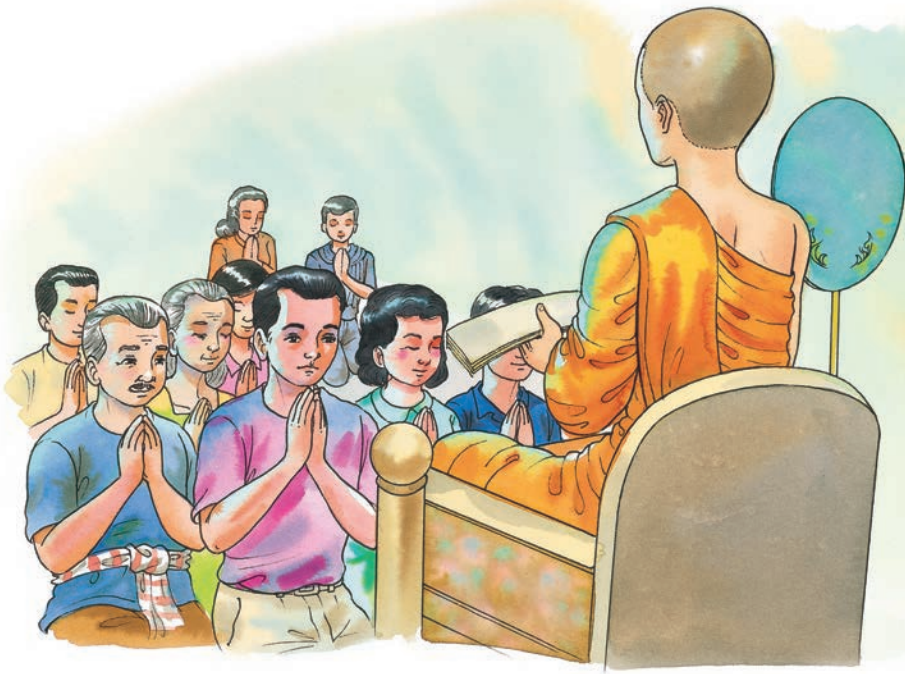
“หมู่บ้านเราไม่เหมือนแต่ก่อนแล้ว ฉันไม่ค่อยชอบเลย”

วิชา

“แต่ก่อนเป็นอย่างไรครับ”

ลุงยอด

“สมัยลุงเป็นเด็กเท่าวิชา หมู่บ้านของเราเป็นหมู่บ้านเล็กๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้ บางบ้านก็เลี้ยงสัตว์ แม่น้ำลำคลองก็สะอาด ลุงลงไปว่ายน้ำจับปลาเล่นแทบทุกวัน”

พ่อ

“ชาวบ้านก็สนิทสนมคุ้นเคยกันดี เพราะ
อยู่กันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย มีอะไรก็
ช่วยเหลือดูแลเหมือนเป็นครอบครัว
เดียวกัน”

แม่

“สมัยก่อนชาวบ้านมักจะไปพบปะที่วัดกัน
เป็นประจำ เช่น ในวันพระ หรือในเวลา
มีงานบุญต่างๆ วัดจึงเป็นศูนย์รวมของ
ชุมชน”

คุณย่า

“โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา ชาวบ้านก็จะไปทำบุญกันที่วัด นำอาหารไปถวายพระและกินร่วมกัน ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัด แต่เดี๋ยวนี้มีแต่คนแก่คนเฒ่าที่ไปวัด เพราะคนหนุ่มสาวต้องออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แล้วคนที่เข้ามาอยู่ใหม่ เช่น พวกที่อยู่บ้านจัดสรร อยู่ตึกแถว ก็ไม่รู้จักคุ้นเคยกัน ความผูกพัน ความสนิทสนมของชาวบ้านในหมู่บ้านก็น้อยลง”

ลุงยอด

“เสียดายชีวิตแบบสมัยก่อนนะครับ จำได้ว่าแต่ก่อนแถวนี้เงียบสงบมาก ตามสวนก็มีเสียงนกร้อง เสียงไก่ขัน บางวันเราก็นั่งตักปลากันที่ริมคลองหรือไปทอดแหกันอากาศก็ดี”

นารี

“หนูนึกภาพที่ลุงยอดเล่าไม่ออกเลยค่ะ เพราะหมู่บ้านของเราที่หนูเห็นตอนนี้มี

ถนนอย่างดีตลอดสองข้างทาง จากถนนใหญ่เข้ามาถึงหมู่บ้านเราก็มีตึกแถว มีหมู่บ้านจัดสรร แล้วเลยหมู่บ้านเราไปยังมีโรงเรียน มีศาลากลางจังหวัดที่เพิ่งสร้างใหม่ด้วย”

คุณปู่

“เมื่อวันเวลาผ่านไป สิ่งต่างๆ ก็ต้องเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แม้ว่าความสงบจะน้อยลง อากาศจะไม่ดีเหมือนก่อนแต่เราก็คิดอีกด้านสิว่าเดี๋ยวนี้หมู่บ้านเราก็เจริญขึ้นมีน้ำประปา มีไฟฟ้าใช้อย่างสะดวกสบาย มีถนนหนทางจะไปไหนก็สะดวก เราต้องรู้จักยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข”

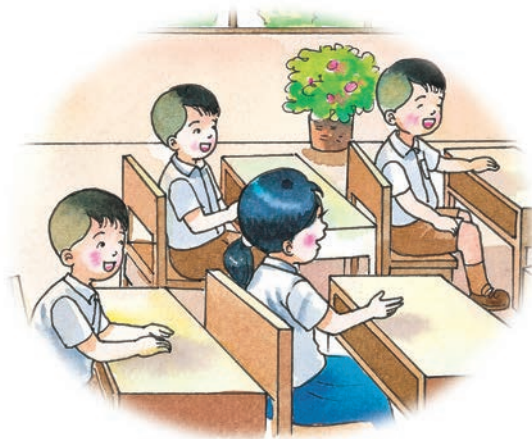

ชวนคิด ชวนทำ

๑. พานักเรียนทัศนศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชน และเชิญผู้อาวุโสในชุมชนมาให้ความรู้นักเรียน เกี่ยวกับสภาพของชุมชนในอดีตที่แตกต่างจากปัจจุบัน

๒. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนตามข้อมูลที่ได้จากข้อ ๑

๓. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ ๕-๖ คน ให้ร่วมกันทำข้อเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนในอดีตกับปัจจุบันว่าแตกต่างกันอย่างไร

เรื่องที่ ๗ คลองสายเก่า กับถนนสายใหม่

หลังรับประทานอาหารกลางวันแล้ว พ่อบอกว่า จะเข้าไปเก็บผลไม้ในสวนให้ลุงยอดนำกลับไปด้วย ลุงยอด วิชา และนารีจึงบอกว่าจะเข้าไปช่วยเก็บด้วย

พ่อ

“สวนของเราปลูกผลไม้หลายชนิด เมื่อก่อน ปลูกไผ่ขายเป็นหลัก แต่เดี๋ยวนี้ปลูกน้อยลง เพราะพ่อต้องออกไปทำงานข้างนอก จึง ไม่ได้ทำสวนเหมือนคุณปู่แล้ว”

ลุงยอด

“ที่ดินบริเวณนี้อุดมสมบูรณ์มากเหมาะแก่การเพาะปลูก และยังมีคลองหลายสายทำให้มีน้ำไว้ใช้ในสวนและใช้ในชีวิตประจำวัน”

พ่อ

“เมื่อก่อนอาชีพหลักของคนไทย คือ การเพาะปลูก การตั้งบ้านเรือนจึงต้องเลือกบริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ใกล้เรือกสวนไร่นา และจะอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านเพื่อความปลอดภัยและช่วยเหลือกันได้”

ลุงยอด

“ปัจจุบันการตั้งบ้านเรือนไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำหรือที่ดินดีเหมือนก่อน เพราะมีน้ำประปา มีคลองส่งน้ำใช้ แต่เวลาเลือกที่ตั้งบ้านเรือนเราก็ต้อง**เลือก** **อยู่ในที่ที่ปลอดภัย อยู่ในชุมชนที่ดี ใกล้ที่ทำงาน ใกล้โรงเรียน เดินทางสะดวก มีความเจริญ เช่นมีน้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ใช้**”

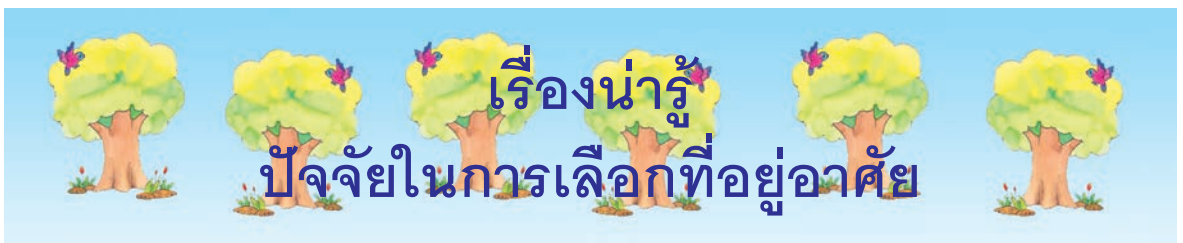

วิชา

“ถึงจะไม่ได้ทำการเพาะปลูกเป็นหลัก แต่
ผมคิดว่าที่ตั้งของบ้านเรือนก็ยังมีส่วน
เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนะครับ”

นารี

“เกี่ยวข้องอย่างไรคะ”

- **ทำเลที่ตั้ง** เช่น ใกล้แหล่งน้ำ ที่อุดมสมบูรณ์ ใกล้ชุมชน ใกล้ที่ทำงาน ใกล้โรงเรียน ใกล้ตลาด
- **การประกอบอาชีพ** เช่น ชาวนาชาวสวนเลือกอยู่ใกล้แหล่งน้ำ และที่อุดมสมบูรณ์ พ่อค้าแม่ค้าเลือกอยู่ในเมืองที่มีคนมาก หรือผู้คนเลือกอยู่ใกล้ที่ทำงาน ใกล้โรงเรียนเพื่อประหยัดเวลาในการเดินทาง
- **มีสิ่งแวดล้อมดี** เช่น อากาศดี ไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม หรือแหล่งน้ำเสีย มีเพื่อนบ้านที่ดี มีความปลอดภัย
- **มีความเจริญ** เช่น มีถนนหนทางไปมาสะดวก มีไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์

วิชา “คนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพช่างเสริมสวย ช่างซ่อมรถ ก็ต้องอยู่ในเมือง เพราะมีคนมากจะทำให้มีลูกค้า ถ้ามาอยู่นอกเมืองที่คนน้อยก็จะขายไม่ดีหรือขายไม่ได้ ช่างเสริมสวยก็จะมีลูกค้าน้อย”

พ่อ “ถูกแล้ว แต่บางอาชีพ เช่น ครู หมอ พนักงานบริษัท ไม่จำเป็นต้องเลือกที่ตั้งบ้านเรือนให้เหมาะกับอาชีพ เพราะสามารถเดินทางไปทำงานได้ อย่างพ่อทำงาน

บริษัทในเมืองแต่ก็ยังอยู่บ้านสวน แต่ถ้าบางคนบ้านอยู่ไกลมากเกินไปก็อาจพักอยู่ที่หอพักได้”

วิชา

“จริงครับ แล้วทำไมแถวบ้านเราจึงเจริญขึ้นมาได้ล่ะครับ ทั้งที่แต่ก่อนเป็นสวนและอยู่นอกเมือง”

พ่อ

“ที่หมู่บ้านของเราเปลี่ยนแปลงไปเพราะมีถนนสายใหม่ผ่านมาทางนี้ทำให้มีรถวิ่งไปมามากขึ้น มีร้านค้าเกิดขึ้น เช่น ร้านอาหาร ร้านซ่อมรถ ปั๊มน้ำมัน คนก็ย้ายมาอยู่มากขึ้น เมื่อเวลาผ่านไปก็มีหมู่บ้านจัดสรร มีร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล”

นารี

“แสดงว่าการตัดถนนผ่านมาทางนี้เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ความเป็นอยู่แถวนี้เปลี่ยนไปสิคะ”

พ่อ

“ใช่แล้วจะ ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บริเวณนั้น

มีผู้คนมาอยู่อาศัยมากขึ้น และอาจทำให้บริเวณนั้นเกิดความเปลี่ยนแปลง เช่น หมู่บ้านของเราที่แต่ก่อนเป็นสวน เป็นนา แต่เมื่อมีถนนตัดผ่าน มีคนมาตั้งบ้านเรือนอยู่เพิ่มขึ้น บริเวณนี้ก็เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว”

ลุงยอด

“ความเจริญที่เกิดขึ้นนี้ทำให้การใช้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนมากเลยนะ”

พ่อ

“ใช่ แต่ถึงการใช้ชีวิตของผู้คนจะเปลี่ยนไป สิ่งที่เราควรจะรักษาไว้ คือ ความมีน้ำใจไมตรีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพราะจะทำให้เราอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข”

ลุงยอด

“ถูกแล้ว ฉันเห็นด้วยอย่างยิ่ง”

๑. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเนื้อหาในบทเรียน ในประเด็นต่อไปนี้

- เพราะเหตุใดคนไทยในสมัยก่อนจึงเลือกตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แหล่งน้ำ
- เหตุผลสำคัญที่คนไทยในอดีตชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านคืออะไร
- ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตั้งบ้านเรือนของคนไทยในปัจจุบันมีอะไรบ้าง

๒. ให้นักเรียนวาดภาพ “ชุมชนที่ฉันภูมิใจ” ตามจินตนาการของนักเรียน โดยให้มีสภาพแวดล้อมตามที่นักเรียนต้องการให้เป็น ระบายสีให้สวยงาม เขียนข้อความแสดงเหตุผลสั้นๆ ได้ภาพ นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนและติดที่ป้ายนิเทศ

เรื่องที่ ๘ ศาลาหลังใหม่

สัปดาห์นี้มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน พ่อกับแม่
จึงพาวันดีกลับไปเยี่ยมบ้านที่จังหวัดแพร่ เมื่อมาถึง
หน้าวัดใกล้บ้าน วันดีก็เห็นว่าศาลารอรถหน้าวัด
พังลงมา ตากับยายเล่าให้ฟังว่า

- ตา “อาทิตย์ที่แล่วมีอายุและลมพัดแรงจน ศาลาหน้าวัดพังลงมา ชาวบ้านเดือดร้อน มาก เพราะต้องยืนตากแดดตากฝนรอรถ”
- ยาย “เจ้าอาวาสกับผู้ใหญ่บ้านได้บอกบุญขอ เรี่ยไรเงินและวัสดุก่อสร้าง และขอแรง ชาวบ้านให้มาช่วยกันสร้างศาลาหลังใหม่”
- ตา “เจ้าของร้านขายวัสดุก่อสร้างในอำเภอ ใจดีมาก บริจาควัสดุทั้งหมดให้ วันเสาร์นี้ ชาวบ้านก็จะมาช่วยกันสร้างศาลา ตาก็ จะไปช่วยด้วย”
- วันดี “ดีจังเลยคะ ทั้งเจ้าของร้านและชาวบ้าน ต่างใจบุญกันทั้งนั้น”
- พ่อ “วันเสาร์นี้ฉันจะไปช่วยสร้างศาลาด้วย”
- แม่ “ฉันก็จะช่วยกันทำอาหารไปเลี้ยงด้วย”
- วันดี “หนูจะช่วยแม่ด้วยนะคะ”
- แม่ “ตกลงจ๊ะ”

เช้าวันเสาร์ ตากับพ่อของวันดีออกไปที่วัดตั้งแต่เช้า ในตอนสาย ยาย แม่ และวันดีช่วยกันนำข้าวและแกงเขียวหวานหม้อใหญ่ไปพร้อมกับพวกชาวบ้านที่วัด

วันดี “ถึงจะไม่ได้ค่าแรงแต่ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างเต็มที่เลยนะคะ”

ยาย “สังคมไทยของเราเป็นสังคมที่มีน้ำใจแบบนี้มานานแล้ว คนในหมู่บ้านของเราก็เหมือนกัน ล้วนแต่เป็นคนดีมีน้ำใจ ใครมีเรื่องเดือดร้อน หรือต้องการความช่วยเหลือก็ขอแรงจากเพื่อนบ้านได้ อย่างเช่น การขอแรงให้เพื่อนบ้านไปช่วยกันเกี่ยวข้าวที่เราเรียกว่า**ประเพณีลงแขก** ไงล่ะ”

แม่ “ยิ่งเป็นการทำบุญอย่างนี้ทุกคนยิ่งยินดีทำ”

วันดี “ทำไมสังคมไทยจึงเป็นอย่างนี้ล่ะคะแม่”

แม่

“เพราะคนส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร การใช้แรงงานในการทำนาเป็นงานที่หนักมาก บางครอบครัวที่มีคนน้อยอาจไม่สามารถทำนาได้เอง จึงมีการขอแรงจากเพื่อนบ้านให้มาช่วยกันทำนา และเมื่อถึงคราวที่เพื่อนบ้านขอแรงบ้างเราก็จะไปช่วยเป็นการตอบแทน ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความใกล้ชิด ผูกพันกัน คนในสังคมมีน้ำใจช่วยเหลือกัน”

ยาย

“อีกอย่างคือการที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ งานอะไรที่บอกบุญให้มาช่วยกันทำ แม้จะไม่มีค่าตอบแทน แต่ทุกคนก็ยินดีทำเพราะถือว่าได้บุญแล้ว”

วันดี

“ที่หนูชอบคือในงานทำบุญจะเห็นชาวบ้านช่วยกันนำอาหารคาวหวานมาทำบุญและหลังจากพระฉันอาหารแล้ว ชาวบ้านก็จะนำอาหารที่ตนทำมารับประทานร่วมกัน”

แม่

“นอกจากนี้ยังมีการละเล่นต่างๆ ร่วมกัน
ทำให้เกิดความสนุกสนาน ความสนิทสนม
และเป็นการผ่อนคลายหลังการทำงานหนัก
เช่น การร้องเพลงเกี่ยวข้าว การแข่งเรือ”

วันดี

“หนูอยากให้**คนในสังคมมีความผูกพัน
ใกล้ชิดและมีน้ำใจต่อกัน**อย่างนี้ตลอดไป”

แม่

“การใช้ชีวิตแบบนี้ในต่างจังหวัดหรือในชนบทยังพบเห็นได้ทั่วไป แต่ในเมืองใหญ่แทบจะหาไม่ได้แล้ว เพราะคนในเมืองมีชีวิตที่เร่งรีบ เช่น ต้องรีบไปทำงาน รีบไปเรียนหนังสือ และคนในเมืองยังไม่ค่อยรู้จักคุ้นเคยกันด้วย”

ยาย

“การดำรงชีวิตของคนเราก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามเวลาและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป แต่หวังว่าความผูกพันใกล้ชิด และมีน้ำใจของคนในสังคมไทยจะคงอยู่ตลอดไป”

๑. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยส่วนใหญ่มีอะไรบ้าง

๒. ให้นักเรียนรวบรวมข่าว เรื่องเกี่ยวกับความมีน้ำใจของคนไทยที่ช่วยเหลือคนไทยด้วยกัน เมื่อเกิดประสบภัยต่างๆ เช่น ภัยพายุ น้ำท่วม และร่วมกันอภิปราย

๓. ให้นักเรียนดูภาพหรือวีดิทัศน์การดำรงชีวิตของคนในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ และการดำรงชีวิตของคนในชนบท แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุของความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลง

๔. ให้นักเรียนรวบรวมภาพที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างน้อยคนละ ๑ ภาพ เขียนบรรยายภาพแล้วนำมาจัดนิทรรศการร่วมกัน

หน่วยที่ ๔ บุคคลสำคัญ

สำหรับครูและผู้ปกครอง

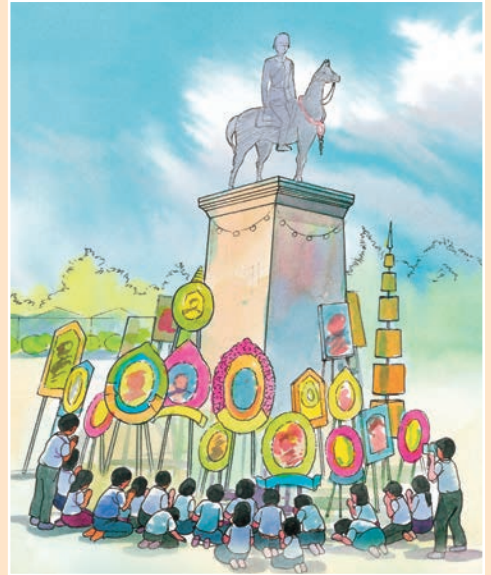
มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส ๔.๓ (๑) ระบอบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ

สาระการเรียนรู้

๑. ประวัติและผลงานของบุคคลในท้องถิ่นที่ให้คุณประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และความมั่นคงของท้องถิ่นและประเทศชาติ ที่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง
๒. ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญของชาติไทย ที่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง

เรื่องที่ ๙ พระปิยมหาราช

วันนี้ครูดวงใจพานักเรียนมาที่พระบรมรูปทรงม้า
กรุงเทพมหานคร

คุณครู “มีใครบอกครูได้บ้างไหมคะ ว่าพระบรม
ราชานุสาวรีย์แห่งนี้คือพระบรมรูปของ
พระมหากษัตริย์พระองค์ใด”

ไผ่ “รัชกาลที่ ๕ ครับ”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- วันดี** “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ครับ”
- สุดา** “พระปิยมหาราช ค่ะ”
- คุณครู** “เก่งมากค่ะนักเรียน ตอบถูกทุกคนเลย
นี่คือพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว หรือพระปิยมหาราชค่ะ”
- ก้อง** “พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๕
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ใช่ไหมครับ”
- คุณครู** “ใช่ค่ะ พระองค์ทรงเป็นพระราชโอรส

ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
กับสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี
ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน
พ.ศ. ๒๓๙๖ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อ
วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ ซึ่งขณะนั้น
พระองค์มีพระชนมายุเพียง ๑๕ พรรษา
เท่านั้น”

วารี

“แม่เคยเล่าให้ฟังว่า ในหลวงรัชกาลที่ ๕
ทรงพระปรีชาสามารถมาก สมัยของ
พระองค์มีการปรับปรุงประเทศหลายด้าน
มีอะไรบ้างคะ”

คุณครู

“พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ เพื่อให้
ประเทศไทยของเรามีความก้าวหน้าทัดเทียม
กับนานาประเทศ ซึ่งหลายสิ่งหลายอย่าง
ที่เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระองค์ล้วนแต่เป็น
พื้นฐานของสังคมไทยในปัจจุบันทั้งสิ้น
มีใครจะช่วยครูตอบบ้างคะ”

ภาพเขียนภายในโดมพระที่นั่งอนันตสมาคมแสดงการเลิกทาส
ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- ไผ่ “ทรงรวมการปกครองให้ดินแดนต่างๆ
ของประเทศมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กันครับ”
- ก้อง “ทรงประกาศเลิกทาส ครับ”
- คุณครู “ใช่แล้วค่ะ การเลิกทาสทำให้ประชาชน
ในสังคมไทยสามารถทำมาหากินสร้าง
ฐานะให้กับตนเองได้อย่างอิสระ”
- สุดา “ในสมัยของพระองค์นี้ ประเทศไทยของเรา
เริ่มมีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ด้วยใช่ไหม
คะคุณครู”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายพระรูปกับพระราชโอรสที่ศึกษาอยู่ในทวีปยุโรป

ไผ่ “เริ่มมีทางรถไฟด้วยนะ”

คุณครู “เก่งมากค่ะเด็ก ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ พระองค์ท่านทรงริเริ่มให้จัดสร้างขึ้นมากะ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนา การศึกษา โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียน และให้ราษฎรทั่วไปได้รับการศึกษาโดย เท่าเทียมกัน”

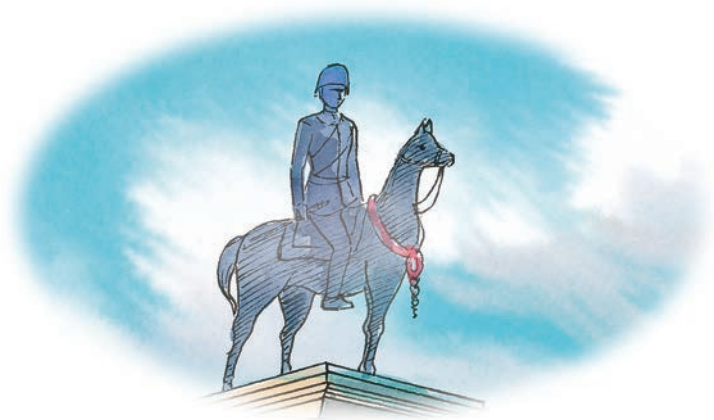
ไผ่ “พระองค์ท่านทรงประกอบพระราช กรณียกิจที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย อย่างมากมายหลายด้านเลยนะครับ”

วารี

“จึงได้มีการสร้างพระบรมรูปทรงม้าเป็นอนุสรณ์ให้คนไทยรุ่นหลังได้ระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ท่านไว้ไหมคะ”

คุณครู

“ถูกต้องค่ะ พระองค์ท่านเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ รวมพระชนมายุได้ ๕๘ พรรษา และทางการได้กำหนดให้วันที่ ๒๓ ตุลาคมของทุกปีเป็นวันปิยมหาราช เพื่อให้คนไทยได้แสดงความเคารพและระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ท่านโดยพร้อมเพรียงกันทั่วประเทศ”

ชวนคิด ชวนทำ

๑. ให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ หรือสารคดีเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบความรู้เพิ่มเติม

๒. ครูพานักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้พระราชประวัติของพระองค์จากแหล่งค้นคว้าทางประวัติศาสตร์

๓. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเล่นเกมตอบปัญหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน

เรื่องที่ ๑๐ ชุมชนยั่งยืน

วันนี้เป็นวันหยุด เรณูตื่นนอนแต่เช้า ช่วยพ่อแม่
ทำความสะอาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ เมื่อรับประทาน
อาหารเช้าแล้วจึงนั่งดูโทรทัศน์กับแม่ ระหว่างนั้น
พ่อถือหนังสือพิมพ์เดินเข้ามาพูดคุยด้วยความตื่นเต้น

พ่อ “วันนี้มีข่าวคนไทยได้รับรางวัลแมกไซไซ
ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๗ ด้วย ดูนสิ”

แม่ “เป็นใครกันหรือพ่อ อ่านให้ฟังหน่อยสิ”

พ่อ “ชื่อนายประยงค์ รณรงค์ เป็นเกษตรกรอยู่ที่
อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา”

▲ นายประยงค์ รณรงค์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ ประจำปี ๒๕๔๗

เรณูฟังพ่อกับแม่คุยกันแล้วสงสัยจึงถามขึ้นว่า

เรณู “รางวัลแมกไซไซคืออะไรหรือคะ”

พ่อ “รางวัลนี้เป็นของมูลนิธิรามอน แมกไซไซ แห่งประเทศฟิลิปปินส์ ที่มอบให้กับบุคคลที่ สร้างสรรค์ผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม นะลูก”

เรณู “เก่งจังเลยนะคะ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จากต่างประเทศด้วย”

แม่ “นายประยงค์ รณรงค์ มีผลงานดีเด่นอะไร หรือคะ”

พ่อ “ตามที่พ่ออ่านหนังสือพิมพ์ ๒ - ๓ ฉบับนี้ นายประยงค์เป็นนักพัฒนาที่ทำประโยชน์ต่อ ชาวสวนยางที่ชุมชนบ้านไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น ปรับปรุงพัฒนา คุณภาพยางพาราของบ้านไม้เรียงจนมีคุณภาพ เป็นอันดับหนึ่งของทวีปเอเชีย ทำให้มีราคา สูงกว่าที่ขายในท้องตลาดทั่วไปด้วยนะ”

▲ การทำสวนยางพาราทางภาคใต้ของไทย

แม่ “แก้ปัญหาก็อย่างนี้ต้องเป็นคนที่มีความรู้
มากใช่ไหมจะพ่อ”

พ่อ “จากประวัติที่อ่านนี้ นายประยงค์เรียนจบ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เท่านั้นนะ แต่เป็นคน
ที่มีความขยันขันแข็ง มานะพยายามเรียนรู้
จากประสบการณ์จนสามารถแก้ไขปัญหา
ของชาวสวนยางชุมชนบ้านไม้เรียงได้สำเร็จ”

- แม่** “แก้ไขปัญหาลแล้วยังพัฒนาคุณภาพยางให้ดีกว่าที่อื่น ๆ อีกด้วยนะ”
- เรณู** “คนในชุมชนบ้านไม้เรียงประกอบอาชีพทำสวนยางพารากันมากหรือคะ”
- พ่อ** “ใช่จ้ะ เป็นอาชีพหลัก เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นภูเขาเหมาะในการปลูกยางพารา และชาวบ้านในชุมชนก็ร่วมมือกันด้วย”
- แม่** “สิ่งที่นายประยงค์ได้กระทำจนเป็นผลสำเร็จนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนภาคใต้ทั่วไปที่ปลูกยางพาราด้วยเหมือนกันนะจ๊ะ”
- พ่อ** “แผนพัฒนายางพาราไทยที่นายประยงค์และผู้นำชุมชนบ้านไม้เรียงช่วยกันจัดทำขึ้นได้เผยแพร่เพื่อขอทราบความคิดเห็นของชาวสวนยางทั่วไปด้วย ต่อไปก็คงจะได้มีการร่วมมือกันกว้างขวางขึ้น”
- แม่** “เป็นการช่วยกันคิด ช่วยกันทำของชาวบ้านน่าชื่นชมจริง ๆ”

เรณู

“การที่คนในชุมชนร่วมมือกันดีอย่างนี้ แสดงว่า นายประยงค์ต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถ และเอาใจใส่ต่อประโยชน์ของส่วนรวมจริงๆ นะคะ”

พ่อ

“นี่แหละลูก **คนที่ตั้งใจทำความดี มีความมานะพยายาม ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อ ต่อปัญหาต่างๆ ก็จะประสบความสำเร็จ ในที่สุด**”

แม่

“และถ้าเป็นคนที่คิดสร้างสรรค์ทำประโยชน์ ต่อสังคมส่วนรวมด้วยแล้ว ก็จะได้รับการ ยกย่องและน่ายึดถือเป็นแบบอย่างนะคะ”

๑. ให้นักเรียนศึกษาประวัติ นายประยงค์ รณรงค์ เกษตรกรรางวัลแมกไซไซ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ในบทเรียน และร่วมกันอภิปรายถึง

- ความสำคัญของรางวัลแมกไซไซ
- ผลงานของนายประยงค์ต่อชุมชนที่ควรค่าแก่การยกย่องที่นักเรียนควรนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ

๒. ให้นักเรียนค้นคว้าศึกษาประวัติและผลงานของคนไทยอื่นๆ ที่มีผลงานควรแก่การยกย่อง ทำรายงานนำเสนอหน้าชั้น และจัดป้ายนิเทศ

๓. ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด เรื่อง คุณธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ

เรื่องที่ ๑๑ ศิลปินเอก

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ ครอบครัวของดาราพักผ่อน
อยู่ที่บ้านกันทุกคน

พ่อ “หนังสือพิมพ์วันนี้ลงข่าวลูงมานพที่อยู่
หมู่บ้านเดียวกับเราด้วย”

แม่ “เป็นข่าวเกี่ยวกับอะไรหรือพ่อ เล่าให้พวกเรา ฟังหน่อยซีจ๊ะ”

พ่อ “ลุงมานพได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปิน แห่งชาติสาขาการพัฒนาสังคม ด้านศิลปะ และวัฒนธรรม น่ายินดีด้วยจริงๆ”

ดารา “ทำไมลุงมานพจึงได้รับการยกย่องให้ เป็นศิลปินแห่งชาติล่ะคะ”

พ่อ

“ลุงมานพเป็นคนดี มีคุณธรรม และเป็นศิลปินที่ได้สร้างผลงานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของเราไว้จำนวนมาก คือ**เครื่องปั้นดินเผา** โดยลุงมานพได้ริเริ่มส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกันผลิตเป็นสินค้าส่งออกขายยังต่างประเทศตั้งมากมาย นับเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นของเราที่ได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่ดั้งเดิมเอาไว้ด้วย”

ดารา

“คุณครูเคยพานักเรียนไปดูการทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านของลุงมานพด้วยค่ะ เป็นรูปแบบที่หลากหลายและสวยงามทั้งนั้นเลย และพิพิธภัณฑ์ของลุงมานพมีของเก่ามากจัดแสดงได้อย่างน่าสนใจ คุณครูดวงใจบอกว่าสิ่งของที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์เป็นของที่หาดูได้ยากแล้วในปัจจุบันนี้”

แม่

“พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านของลุงมานพจึงเป็นแหล่งศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านที่สำคัญของเยาวชนในปัจจุบันและอนาคต”

สุดา

“ลุงมานพทำประโยชน์ให้กับสังคมมากมายอย่างนี้จึงได้รับยกย่องให้เป็นบุคคลดีเด่นของจังหวัด ลูกหลานของลุงมานพคงจะภาคภูมิใจมากเลยนะคะ”

พ่อ

“บุคคลที่มีคุณธรรม สร้างสรรค์งานที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างลุงมานพนั้น เราควรยกย่องนับถือด้วยความภาคภูมิใจและยึดถือเป็นแบบอย่าง”

๑.พานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น
ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ ๕-๘
คน สัมภาษณ์บุคคลที่มีผลงานดีเด่นของชุมชน

๒.ให้นักเรียนสร้างชิ้นงานจากการไปทัศนศึกษา เช่น
วาดภาพผลงานของบุคคลในชุมชน เขียนข้อความแสดงความ
ประทับใจในคุณค่าของงานและบุคคลที่นักเรียนไปพบเห็น
นำเสนอในชั้นเรียนและร่วมกันนำผลงานจัดป้ายนิเทศ

๓.ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าจะสามารถช่วยกัน
รักษาศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของตนเองให้คงอยู่สืบทอดถึง
คนรุ่นหลังได้อย่างไร

หน่วยที่ ๕ วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย และ ภูมิปัญญาไทย

สำหรับครูและผู้ปกครอง

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความ
เป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา
ไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรง
ความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส ๔.๓ (๒) ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจ

สาระการเรียนรู้

๑. ตัวอย่างของวัฒนธรรม ประเพณีไทยที่ภาคภูมิใจ และควรอนุรักษ์ไว้
๒. คุณค่าของวัฒนธรรม และประเพณีที่มีต่อสังคมไทย
๓. ภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่น

เรื่องที่

๑๒

บ้านสวนของคุณย่า

วันนี้เป็นวันหยุด พ่อกับแม่พาวิภาไปเยี่ยม
คุณย่าที่ต่างจังหวัด บ้านคุณย่าเป็นบ้านทรงไทย
หลังใหญ่ ค่อนข้างเก่า อยู่ในสวนที่เต็มไปด้วย
ต้นไม้ขนาดใหญ่ มีคนอาศัยอยู่ ๒ คน คือ ย่ากับอา

วิภา

“บ้านของคนแถวนี้เหมือนกันกับบ้านคุณย่า
ทั้งนั้นเลยค่ะ”

ย่า

“ช่างสังเกตดีจริงนะ บ้านแบบนี้เรียกว่า
บ้านทรงไทย เป็นบ้านที่นิยมกันมาแต่
เก๋าก่อน บ้านของย่านี้สร้างมานานแล้ว
อาจจะดูเก่าไปสักหน่อยแต่ก็ยังแข็งแรง
คงทนอยู่มาก อยู่กันได้สบายเชียวล่ะ”

พ่อ

“ใช่แล้วลูก คนไทยแต่โบราณที่ออกแบบ
สร้างบ้านทรงไทย ได้คำนึงถึงประโยชน์
ในการอยู่อาศัยด้วยนะจ๊ะ”

วิภา

“มีประโยชน์อย่างไรหรือคะ”

พ่อ

“ลูกลองดูบ้านคุณย่าสิจ๊ะ เป็นเรือน
ยกพื้นใต้ถุนสูง เวลาน้ำในแม่น้ำขึ้น น้ำก็
ไม่ท่วมบ้านและปลอดภัยจากสัตว์ร้าย
นานาชนิด เวลาปกติก็เอาไว้นั่งเล่น
พักผ่อน หรือนั่งทำงาน”

ย่า

“อาชอบนั่งทำงานใต้ถุนบ้าน ย่าเองก็ชอบ
เพราะลมพัดเย็นสบายกว่าบนบ้านเสียอีก”

วิชา

“หลังคาทำไมต้องทำทรงสูงแบบนี้ด้วย
คะ”

พ่อ

“หลังคาทรงสูงช่วยบรรเทาความร้อน
ความลาดเอียงของหลังคาทำให้ฝนไม่สาด

บ้านทรงไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

เข้าบ้าน และยังช่วยให้ น้ำฝนไหลลงไปที่
พื้นดินได้เร็ว นอกจากนี้ยังทำรางน้ำที่
ชายคาเพื่อให้น้ำไหลลงไปในโถงน้ำทำให้
มีน้ำฝนดื่มตลอดทั้งปี”

วิชา

“คนไทยสมัยก่อนช่างคิดจึ้งเลยนะคะ บ้านมีรูปทรงสวยงามเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น และเกิดประโยชน์ใช้สอยตั้งมากมาย”

พ่อ

“นี่คือภูมิปัญญาของคนโบราณที่มีความเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ออกแบบบ้านได้เหมาะสมกับสภาพอากาศร้อนของประเทศไทย บ้านทรงไทยจึงเป็นที่นิยมปลูกเพื่อยุ่อาศัยกันโดยทั่วไป ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน”

“ภูมิปัญญาไทย” หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถของบรรพบุรุษไทย ที่ได้สั่งสมประสบการณ์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม-วัฒนธรรม และได้พัฒนาและสืบสานต่อกันมาเพื่อสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาในสังคมไทย

ชวนคิด ชวนทำ

๑. นักเรียนดูภาพหรือวิดีโอที่เกี่ยวข้อกับภูมิปัญญาไทย แล้วให้นักเรียนยกตัวอย่างผลงานภูมิปัญญาไทยที่นักเรียน รู้จัก พร้อมแสดงความคิดเห็น

๒. นักเรียนอ่านบทเรียนและร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยเรื่องบ้านทรงไทย ว่ามีอะไรบ้างที่แสดงถึง ภูมิปัญญาไทยที่น่าภาคภูมิใจ

๓. นักเรียนสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ในชุมชน รอบโรงเรียนว่ามีอะไรบ้าง และนำเสนอภูมิปัญญาไทยใน ท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ ๑ เรื่อง โดยการเล่าให้เพื่อนฟังหน้า ชั้นเรียน

๔. นำนักเรียนไปศึกษาดูงานภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ นักเรียนสนใจ ชมการสาธิต และฝึกปฏิบัติ

เรื่องที่ ๑๓ อาหารการกิน

วันนี้ลุงซึ่งเป็นพี่ชายของพ่อพาครอบครัว
มาเยี่ยมที่บ้าน แม่ของวิชาได้ทำอาหารหลายอย่าง
ให้รับประทานร่วมกัน

วิชา “วันนี้คุณแม่ทำกับข้าวอะไรบ้างครับ”

แม่

“วันนี้คุณลุงคุณป้าและหลานๆ มาเยี่ยม
ทั้งที แม่จึงทำกับข้าวมากเป็นพิเศษ แต่
ก็เป็นอาหารพื้นบ้านของเราทั้งนั้น มีทั้ง
น้ำพริกปลาทุ แกงเลียง ยำปลาสด
ผัดผัก และหมี่กรอบที่ลูกชอบด้วยนะ”

วิชา

“โอ้โฮ น่ารับประทานทุกอย่างเลย แล้วผัก
ต่างๆ เหล่านี้คุณแม่นำมาจากสวนครัวของ
เราด้วยใช่ไหมครับ”

แม่

“ใช่จ้ะ พริก มะเขือ บวบ แตงกวา พืชผัก
เหล่านี้แม่เก็บมาจากสวนหลังบ้านที่เรา
ปลูกเอาไว้ ส่วนตำลึงนี้ก็เก็บจากริมรั้วบ้าน
ของเราซึ่งขึ้นเองตามธรรมชาติปลอดภัย
ดีจ้ะ”

ลุง

“ดีจริงนะ อย่างนี้ก็มีผักที่สด สะอาด ไม่มี
สารพิษ และประหยัดอีกด้วย”

พ่อ

“น้ำพริกนี้ปรุงจากสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น
กระเทียม มีสรรพคุณถ่ายพยาธิ แก้ปวดศีรษะ

ผักที่ใส่ในแกงเลียง เช่น ตำลึง ช่วยย่อยอาหาร
แก้โรคเบาหวาน มีประโยชน์ต่อร่างกายทั้งนั้น”

ป้า

“ใช่แล้วจะ อาหารที่เรารับประทานกัน
อยู่นี้ล้วนเป็นภูมิปัญญาของคนไทยที่ทำ
สืบทอดกันมานานแล้ว คนไทยสมัยก่อน
ก็รู้จักนำพืช และสัตว์ต่างๆ ที่หาได้จาก
ธรรมชาติรอบตัว เช่น กุ้ง ปลา ผักต่างๆ
มาประกอบอาหารที่มีประโยชน์และ
น่ารับประทานอย่างนี้ไงจ๊ะ”

วิชา

“คนไทยเรารับประทานข้าวกันมานานหรือ
ยังครับ”

พ่อ

“ประเทศของเราปลูกข้าวมาตั้งแต่สมัยโบราณ
ไม่ต้องซื้อหาจากที่อื่นเลย คนไทยเรา
คุ้นเคยกับข้าว ๒ ชนิด คือ ข้าวเจ้า และ
ข้าวเหนียว คนส่วนใหญ่ของประเทศ
รับประทานข้าวเจ้าเป็นหลัก แต่ก็รับประทาน
ข้าวเหนียวด้วย เช่น คนไทยในภาคเหนือ
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

วิชา

“อาหารสมัยก่อนจะมีรสชาติอร่อยน่ารับประทานเหมือนที่คุณแม่ทำให้ผมรับประทานหรือเปล่าครับ”

แม่

“วิธีปรุงอาหารในปัจจุบันนี้ หรือที่แม่ทำให้ลูกรับประทาน ล้วนเป็นภูมิปัญญาของคนไทยที่ทำสืบเนื่องกันมานานแล้ว เช่น การนำดอกมะลิสด ดอกกุหลาบสด หรือดอกกระดังงาใส่ลงในภาชนะบรรจุขนมที่ทำสุกแล้วปิดฝาให้สนิท หรืออบด้วยควันเทียน ขนมก็จะมีกลิ่นหอมน่ารับประทาน”

ขนมเปียกปูนสีดำ ได้มาจากเปลือก
มะพร้าวเผา

ขนมชั้นสีเขี้ยว ได้มาจากใบเตย

ขนมขอม่วงสีน้ำเงิน ได้มาจาก
ดอกอัญชัน

ขนมตาลสีเหลือง ได้มาจากผลตาล

ป่า

“พืชบางชนิด เช่น ใบเตย ดอกอัญชันหรือ
แม้แต่เปลือกมะพร้าวเผา สามารถนำมาคั้น
หรือแช่น้ำใส่ขนมเพื่อช่วยให้มีกลิ่นหอม
และมีสีสวยงาม”

วิชา

“คนไทยฉลาดจังเลยนะครับ รู้จักนำ
พืชพรรณธรรมชาติมาประกอบอาหาร

กลัวยตาก

มะม่วงกวน

การแกะสลักผัก ผลไม้

อาหารไทย เช่น ข้าว น้ำพริกปลาทุ

ทำให้น่ารับประทานยิ่งขึ้นประหยัดและ
ปลอดภัยดีอีกด้วย”

พ่อ

“ถ้าอาหารเหลือก็มีวิธีถนอมอาหารหรือ
ผลไม้ไว้รับประทานนานๆ ด้วย ได้แก่
การกวน การตาก เป็นต้น”

วิชา

“อย่างเช่น กลัวยตาก ทูเรียนกวน
มะม่วงกวนใช่ไหมครับ”

พ่อ

“นอกจากจะมีความละเอียดในการปรุงแต่งรสชาติแล้ว คนไทยยังแสดงฝีมือในการจัดอาหารให้น่ารับประทาน เช่น มีการแกะสลัก หรือปั้นเป็นรูปต่างๆ ทำให้อาหารไทยมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมไปทั่วโลก”

วิชา

“เช่น น้ำพริกปลาทุ ต้มยำกุ้ง แกงเขียวหวาน ไช้หอมครับ”

ลุง

“อาหารการกินของเราเป็นสิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนไทยในอดีตที่รู้จักเลือกสรร ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ จากธรรมชาติ มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายและการดำรงชีวิต นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญแก่การดำรงรักษาไว้ให้คงอยู่สืบไป”

๑. ให้นักเรียนดูภาพหรือวิดีโอเกี่ยวกับอาหารการกินของไทย และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงภูมิปัญญาไทยด้านต่างๆ เช่น

- ส่วนประกอบของอาหารและประโยชน์
- วิธีการปรุงรส ปรุงกลิ่นที่น่ารับประทาน
- การเก็บถนอมอาหารไว้ได้นาน
- การจัดรูปแบบสวยงาม น่ารับประทาน
- ความน่าภูมิใจของอาหารไทยในต่างประเทศ

๒. นักเรียนเขียนเล่าเรื่อง “อาหารที่ฉันชอบ” พร้อมวาดภาพประกอบ แล้วนำมาจัดนิทรรศการ

เรื่องที่ ๑๔ แต่งกายงามอย่างไทย

ดารา

คุณครู

“วันนี้คุณครูแต่งตัวสวยจังเลยค่ะ”

“ขอบคุณค่ะ เสื้อของครูชุดนี้ตัดด้วยผ้าไทย
ผ้าไทยเป็นผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ผ้าไหมหรือ

การทอผ้าพื้นเมืองเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ไว้

ผ้าฝ้าย ซึ่งเหมาะสมกับสภาพอากาศของ
บ้านเมืองเรา และมีสีสัน ลวดลายสวยงาม
เป็นเอกลักษณ์แบบไทยค่ะ”

สุดา

“คนไทยสมัยก่อนก็ใส่ชุดไทยแบบนี้
เหมือนกันใช่ไหมคะ”

คุณครู

“การแต่งกายของคนไทยเรานั้น นับตั้งแต่
อดีตจนถึงปัจจุบันมักแต่งกายกันอย่าง
เรียบง่าย ประหยัดเรียบง่าย เหมาะสม
กับกาลเทศะ คนไทยสมัยก่อนก็สวมใส่
ชุดไทยเช่นเดียวกันค่ะ สำหรับชุดเสื้อผ้าที่
ครูใส่นี้เป็นชุดไทยที่ประยุกต์จากชุดไทย

ผ้าไทยที่มีลวดลายประณีตสวยงาม

ของคนสมัยก่อน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและลักษณะการทำงานในปัจจุบันนี้ค่ะ”

ก้อง

“คุณพ่อเคยเล่าให้ฟังว่า คนไทยสมัยก่อนสามารถทอผ้าที่มีลวดลายประณีตสวยงามขึ้นใช้เองด้วยครับ”

คุณครู

“ใช่แล้วค่ะ คนไทยสมัยก่อนมักทอผ้าขึ้นใช้เองในโอกาสต่างๆ เช่น ทอผ้าฝ้ายไว้สวมใส่ในเวลาทำงาน ทอผ้าไหมซึ่งมีสีสันลวดลายสวยงามกว่า ไว้ใส่ในโอกาสพิเศษ เช่น งานทำบุญ หรืองานพิธีต่างๆ ค่ะ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์

ไผ่

“เวลาผมดูโทรทัศน์ผมเห็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงฉลองพระองค์ด้วยชุดไทยอยู่เสมอเลยครับ”

คุณครู

“สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงนิยมฉลองพระองค์แบบไทย โดยเฉพาะ

ผ้าทอพื้นเมือง พระองค์ท่านทรงริเริ่มให้
มีการออกแบบชุดไทยเป็นแบบเรียบง่าย
ผสมผสานกับรูปแบบชุดไทยที่สอดคล้อง
กับสมัยนิยมจนเป็นที่นิยมสวมใส่กัน
ในโอกาสต่างๆ ของคนไทยในปัจจุบันนี้
มากยิ่งขึ้น หรือแบบที่ครูใส่อยู่นี้ไงคะ”

ดารา

“ชาวต่างชาติมีชุดประจำชาติในรูปแบบ
ต่างๆ เช่น คนญี่ปุ่นใส่ชุดกิโมโน คนจีน

ชาวไทย

ชาวญี่ปุ่น

ชาวอินเดีย

ใส่ชุดกีฬา หรือคนอื่นเดียใส่ชุดสำหรับ
เราคนไทยก็ต้องใส่ชุดไทยใช้ไหมคะ”

คุณครู

“ใช่ค่ะ เรามีชุดไทยเป็นชุดประจำชาติ
ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สร้างชื่อเสียงให้เป็น
ที่รู้จักไปทั่วโลก การแต่งชุดไทยหรือ
การแต่งกายแบบไทยนั้นแสดงออกถึง
ความสุภาพอ่อนน้อม สร้างความรู้สึก
ที่ดีให้กับผู้พบเห็น เราคนไทยจึงควร
สวมใส่ชุดไทยด้วยความภาคภูมิใจค่ะ”

ชวนคิด ชวนทำ

๑. นักเรียนดูภาพการแต่งกายประจำชาติของชาติต่างๆ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

๒. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปราย ในหัวข้อ การแต่งกายด้วยผ้าไทยเหมาะสมกับคนไทยอย่างไร และ นักเรียนรู้จักผ้าไทย หรือเคยไปดูวิธีการทอผ้าไทยหรือไม่ ให้ ออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง

๓. แบ่งกลุ่มรวบรวมข้อมูลและภาพการแต่งกายแบบไทย จัดรูปแบบนำเสนอที่น่าสนใจ นำมาจัดนิทรรศการร่วมกัน

เรื่องที่ ๑๕ ดิดสีตีเป่า

เช้าวันหนึ่งก่อนเข้าห้องเรียน ครูดวงใจเดิน
ผ่านมาเห็นนักเรียนมุงดูการซ้อมดนตรีไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จึงได้เดินเข้าไปทักทาย

คุณครู “สวัสดีค่ะ เด็ก ๆ มาทำอะไรกันที่นี่คะ”

- ก้อง** “สวัสดีครับ พวกเรากำลังดูพวกพี่ๆ ชั่มดนตรีไทยกันอยู่ครับ”
- สุดา** “เครื่องดนตรีไทยเสียงไพเราะมาก หนูอยากเล่นดนตรีไทยบ้างจังเลยค่ะ”
- ไผ่** “ผมด้วยครับ เครื่องดนตรีไทยมีมากมายหลายอย่าง ยังไม่รู้ว่าจะเล่นอะไรดี”
- คุณครู** “ดีมากที่นักเรียนรู้จักและสนใจดนตรีไทย ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยที่มีมานานแล้ว

เครื่องดนตรีไทย เช่น ระนาด โทน รำมะนา ขลุ่ย ฉิ่ง ซอด้วง ซออู้ จะเข้

เดี๋ยวเราไปที่ห้องเรียนกัน ครูจะอธิบาย
เรื่องดนตรีไทยให้ฟังนะคะ”

คุณครู

“นี่คือเครื่องดนตรีไทยเอาไว้ใช้บรรเลง
เพลงไทยอันไพเราะ นักเรียนรู้จักเครื่อง
ดนตรีเหล่านี้กันไหมคะ”

ก้อง

“รู้จักครับ นั่นคือ จะเข้ เอาไว้ดีดครับ”

สุดา

“นี่คือซอค่ะ คุณพ่อของหนูสีซอให้ฟัง
บ่อยๆ ค่ะ”

ขลุ่ยเป็นเครื่องเป่าที่ทำด้วยไม้ไผ่

ซอฮู้วกะโหลกซอทำด้วยกะลามะพร้าว

- ไผ่** “นี่คือฉิ่งเอาไว้ตีครับ ผมเคยเห็นในวงดนตรีไทยครับ”
- วิชา** “นี่คือขลุ่ยเอาไว้เป่าครับ”
- คุณครู** “เก่งมากค่ะ จะเห็นว่าเครื่องดนตรีไทยประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นของเราทั้งนั้น เช่น ซอ ทำมาจากกะลามะพร้าว ขลุ่ย ทำจากไม้ไผ่ ระนาดก็ทำจากไม้”
- วาริ** “เก่งจังเลยนะคะ สามารถประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่มีเสียงไพเราะต่างๆ กันได้มากมายขนาดนี้”

การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย

- คุณครู** “ใช่ค่ะ เครื่องดนตรีไทยใช้บรรเลงเดี่ยวหรือบรรเลงเป็นวงก็ได้นะคะ”
- สุดา** “ดนตรีไทยใช้บรรเลงในโอกาสใดบ้างคะ”
- คุณครู** “ใช้ในหลายโอกาสค่ะ ไม่ว่าจะเป็นงานพิธีหรืองานรื่นเริงใดๆ ก็มักมีดนตรีไทยบรรเลงแทรกอยู่เสมอ”
- ไผ่** “ปัจจุบันนี้เราใช้เครื่องดนตรีไทยบรรเลงในงานต่าง ๆ ด้วยใช่ไหมครับคุณครู”

การแสดงโขน

คุณครู

“ปัจจุบันนี้ดนตรีไทยก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ ใช้บรรเลงทั้งในงานพิธีและในการแสดงต่างๆ เช่น โขน ลิเก แม้แต่ละคร ภาพยนตร์หรือเพลงไทยสากลที่ใช้ดนตรีสากลประกอบก็ยังมีดนตรีไทยแทรกอยู่ด้วยจำนวนไม่น้อยค่ะ”

ก้อง

“ผมจะหัดเล่นดนตรีไทยหลายๆ อย่างเลยครับ”

เล่มที่ 1	รายการบุคคลในบ้านของเลขรหัสประจำบ้าน	ลำดับที่ 7
ชื่อ นายสันติ บุคย์แสง	สัญชาติ ไทย	เพศ ชาย
เลขประจำตัวประชาชน	สถานภาพ ผู้อาศัย	เกิดเมื่อ
มารดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ	สัญชาติ ไทย	
บิดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ	สัญชาติ ไทย	
* มาจาก	นางสันทักย์ ฤทธิธาวรร	นายทะเบียน
ฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร		
เข้ามาอยู่ในบ้านนี้เมื่อ 16 พ.ย. 2537		
** ไปที่		นายทะเบียน
เล่มที่ 1	รายการบุคคลในบ้านของเลขรหัสประจำบ้าน	ลำดับที่ 8
ชื่อ น.ส.ศิริรัตน์ สงงาม	สัญชาติ ไทย	เพศ หญิง

สุดา “หนูก็จะให้คุณพ่อสอนสีซอ จะได้มีดนตรีไทยและเพลงไทยที่ไพเราะเอาไว้ยาวนานๆ”

คุณครู “ดนตรีไทยถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาติ เราลูกหลานไทยควรสืบสานมรดกอันล้ำค่าที่ตกทอดมาแต่โบราณให้คงอยู่สืบต่อไปค่ะ”

ชวนคิด ชวนทำ

๑. ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องดนตรีไทยที่นักเรียนชอบ แล้วเขียนอธิบายว่าชอบเพราะอะไร ระบายสีสวยงามส่งครู

๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ ๕-๖ คน รวบรวม ภาพเครื่องดนตรีไทย นำภาพมาจัดเป็นแผนภูมิภาพ แยกเป็น ประเภทเครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า เขียนชื่อ ได้ภาพ ให้ถูกต้อง นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และนำผลงาน จัดป้ายนิเทศ

บรรณานุกรม

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (บรรณาธิการ) ลักษณะไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๕

นิคม มุสิกคามะ, วัฒนธรรม : บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรมศิลปากร จัดพิมพ์, ๒๕๔๕

ศิลปากร, กรม. สมุดภาพวิวัฒนาการการแต่งกายสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
การพิมพ์, ๒๕๒๕. ๑๔๒ หน้า (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๒๕)

ศิลปากร, กรม ๒๕๔๓, ภูมิปัญญาไทยในงานศิลปถิ่นเมืองกรุง, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
พับลิชชิ่ง จำกัด)

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. ประเทศของเรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๕.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, ๒๕๔๓

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, โครงการ. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับเสริมการเรียนรู้

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้เขียน

นางสาวศิริพร ดาบเพชร
นางสาวศิริพร กรอบทอง
นางสาววันเพ็ญ สุจิตต์โต
นางมนพร จันทร์คล้อย
นางเย็นจิตต์ ไพยริน
นางมณีนีลักษณ์ แพงดี

ผู้ตรวจ

ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร

บรรณาธิการ

นางระวีวรรณ ภาคพรต
นายพีรพน พิสนพวงศ์

ผู้วาดภาพประกอบ

นายปรีเปรม เปี่ยนบำรุง
นายอดุลย์ กล้านาค
นายบุญญฤทธิ์ ก้องสมุทร
นายสมคิด เจริญสกุลชัยพร
นายสุมิตร ชุ่นเซ่ง
นางประภาลิณี เจริญสกุลชัยพร

วาดภาพปก

นายปรีเปรม เปี่ยนบำรุง

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นายสฤษดี สิงห์ลำพอง

เอื้อเฟื้อภาพประกอบ

สำนักราชเลขาธิการ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

คอมพิวกราฟิก

นายอุดม คล่องแคล่ว
นายกิตติศักดิ์ ธีรวานนท์
นางศศิธร บุญพรหม

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษา

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ ในสถานศึกษาได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน